

I. H. S.

De causa matrimonii Ser. mi. Regis

Anglicæ Stuarti. 8te. Joanne Baptistæ auctore.

Compositi apud M^{ty} Michaellem de Leyda.

Año 1550

(Archivo de Logolu).

DECAVSA

MATRIMONII SERENISSIMI

Regis Angliæ liber, Ioanne Roffens

si Episcopo autore.

*Amplius
prolegomena
Es deo Collo. R. de Logocaj in Libraria*

TYPOGRAPHVS COM-
pluteñ. ad Lectorem.

On te latet, studiose Lector, ortam nuper contro-
uersiam in Angliæ regno, super matrimonio se-
reniss. Regis Henrici octauæ cum D. Catherina eius
coniuge ante annos non paucos contracto. Ea de re
librum hunc ab Io. Episcopo Roffen. uiro egregie
crudito, inq. diuinis studijs exercitatissimo compositum, nactus mo-
do reuerendissimus in Christo pater & patronus meus singularis
ALFONSVS Fonseca Archiepiscopus Toletan. mihi formis eua-
dendum tradidit: significans meam hic industriam, non tantum illi
acceptam fore, sed & studiosis simul doctisq. omnibus gratissimã
futuram. Tum etiam hac de re suam sententiam dicturis lucem afful-
suram non mediocrem ex huius libelli lectione. Paruimus pro uiri-
bus tanto præfili in causa tã pia, dedimusq. operam, ut opus emen-
datum, q. citissime in publicum prodiret: quo nostratibus theologis
iurisq. pontificij peritis hunc labyrinthum iam iam ingressuris
liberum facilemq. faceret aditum. Excipite igitur uiri eruditi.

cum gratiarum actione munus hoc quod per doctissi-
mum præfulem concinnatum, uobis per me
impertit munificentiss. idemq. opti-
mus & præfili & patronus,
meq. de solitudine,
si meritis sum,
amate.

IO. ROFFENSIS EPISCOPI, IN CAU-
sa matrimonij inter illustrissimum Angliæ Regem

Henricum octauum & Catherinam eius con-
iugem, ante multos annos consummati,

Affertio.

Voties recordamur id matrimoniũ
quo Rex illustrissimus Henricus hu-
ius nominis octauus, inclitissimæ fœ-
minæ Dñæ Catherinæ Regis Arago-
rum & Reginæ Hispaniarũ filij con-
iunctus est, tam iniquis calumniis de-
migratum esse, toties ex corde dole-
mus & ingemiscimus. Nã planè per-

spicimus ingentia damna, quæ si diuorcium procedat, haud
dubie sequutura sunt. Verum ut cetera sileamus, dici nō po-
test quantum inde scandalum Apostolicæ sedis sit oriturum,
quum tot priores Pontifices in similibus casibus antea dis-
pensarint. Neminem enim opinor iam post tantam ingenti
excussione latet, Innocentium tertium, Liuentisibus q.
relictas fratrum, absq. liberis decedentium acceperant in con-
iuges, concessisse, quatenus easdem retinerent, et pro vxori-
bus vteretur. Istud omnino testatur decretalis illa, Deus qui
ecclesiã, extra de diuorcijs. Nec est vt quisq. dicat illos fuisse
Iudæos, quibus Moses hoc ipsum ante concessit, nimirum
vt relictis fratrum iungerentur. Nam Iudæos eos fuisse, neu-
tiq. ex contextu verborũ colligi potest. Sed esto Iudæi fuisse
sent, quum tamẽ ad Christianismum essent recepti, legibus
omnino tenebatur Christianis. Et si diuino iure fuisset istud
prohibitum, nulli Pontifici licitum erat cum eo dispensare,
quemadmodum & idem Innocentius affirmat in ca. literas.
Atq. ita perstitissent illi semper in peccato mortali. Censuit

A si igitur

DE CAUSA MATRIMONII.

gitur omnino pōtiffex is Innocentius tertius, vir & doctissi-
mus & optimus, casum istum non fuisse prohibitum diu-
no iure. Quæ sanè declaratio per tam insignem pontificem
facta, litem omnem huiusce negotii dirimere suffecisset. Sed
& post hunc Martinus quintus, quum esset ei casus proposi-
tus longe grauior, complures ex theologis legumq; peritis
consultuit, quid in ea re facturum esset. Relatum fuit quendam
contraxisse consummasseq; matrimonium cum eius germa-
na, quam ante cognouerat fornicarie. Pontifex ergo tamen si
varios in opinionibus cōperisset eos, quos in ipso negotio
consultuisset, prospiciens tamen inde graue scandalum immi-
nere, dispēsaui, vt ratum haberetur matrimonium. Non fe-
cit autem istud sine magna difficultate, sed fecit tamē. Quo
suo facto planè declarauit, vt ob vitandum scandalum in le-
uioribus casibus possit fieri dispensatio.

ALEXANDER item sextus cū rege Portugalliæ dispē-
saui, quatenus prioris coniugis, de qua & masculū heredem
acceperat, sororem duceret, ex qua liberos postea genuit plu-
rimos. Et sanè par affinitatis gradus est, inter sororem vxor-
is & vxorem fratris. Quare sicut licuit in illo, licebit pariter
& in isto casu. Et quod maius est, dispensauit idem Alexan-
der, cum Ferdinando minori Siciliæ citra Pharū rege, qua-
tenus patris sui sororem Ioannam duceret in coniugem. At
qui satis constat, sororem patris, arctiore necessitudine filio
eius cōiunctam, q̄ sit vxor fratris, fratri. Quare cum in illo
quod maius est dispensauit, nō est dubium quin in eo quod
minus est licuisset dispensare.

PRAETER HOS Leo decimus fratribus Augusti-
niam ordinis, concessit per totum orbem Christianū quem-
admodum in eius bulla palam continetur, q̄cum his qui in
primo

SERENISS. REGIS ANGLIAE. Fo.3.

primo affinitatis gradu scienter aut ignoranter contraxerāt,
modo notorium id non fuerit, neq; in iudiciū productum,
dispensare valeant vt de nouo contrahant, & in eodem item
cōtracto matrimonio remaneāt, prole quinetiam legitima.
QVOD SI casus iste diuino iure prohibitus fuerit, ac
proinde sit indispensabilis à summo Pontifice, quātum nu-
merum animarum hac sua bulla, misit is pontifex & quoti-
die mittit ad inferos! Nam penes deum violatio prohibitio-
nis eius mortifera fuisset, nisi fuisset occulta, seu notoria, mo-
do indispensabilis. Nec est dubium quin si Pōtiffex nequeat
dispensare, hi qui sic matrimonio coniuncti sunt, semper in
mortalis culpa persistant.

INTER ceteros & Iulius secundus in hoc negotio simi-
liter dispensauit quatenus Rex illustrissimus, quū esset prin-
ceps Valliæ, duceret relictam illustris Arthuri fratris sui.
Neq; dubium est, quin hæc res maximo consilio, summaq;
deliberatione facta sit. Neq; enim defuerunt vtrq; Regi, ni-
mirum Henrico septimo tunc Angliæ Regi, simul & Ferde-
nando Regi Hispaniarum Consiliarij prudentissimi, qui ni-
hil prætermiserunt quod esset ad eam rem necessarium, vt si
dispensatio quæpiam, vnq̄ sine errore fuisset impetrata, hæc
vna caruisset omni vicio. Tangebatur enim ea res vtrumq; Re-
gem intime, ne vel huius filius legitimo frustraretur hære-
de, vel illius filia marito destitueretur suo. Quamobrem &
nihil pro summa qua fuerant prudentia præditi, passi sunt
deesse, quod ad negotii securitatē attineret. Nunc igitur post
tot ante factas per summos Pontifices dispēsaiones, nempe
per Innocentium tertium, Martinum quintum, Alexandrū
sextum, Iulium secundum, Leonem decimum, & alios, si de-
cerneretur hoc matrimonium inualidum esse, quātum inde

A iii scandalum

et Clemens. 8. cu
comite de Salu-
nas.

DE CAUSA MATRIMONII

scandalum, Apostolicæ sedi, imò vniuerso orbi Christiano non pareretur.

QVAMOBREM ET EX INTIMIS visceribus dolemus & ingemiscimus, quoties infamationis huius matrimonii recordamur, quum nulla causa fuerit, quo sic debeat infamari. Non inficior quin Regia maiestas, ex prohibitionibus illis Leviticis, scrupum aliquem concipere potuisset, quo permoueatur inquirere, de matrimonii sui certitudine. Sed è diuerso miror haud mediocriter, quod sint reperti viri quidam non indocti, qui scrupulo istius magis ac magis augendo, non cessant operam suam, quantum fieri studio possit, indies impertire.

VTINAM ADVERTERENT QVANTO Regis illustrissimi, pariter & suas ipsorum conscientias exponunt periculo. Nam si satis istud adverterent, nunquid vulnus hoc, quo Regia maiestas se grauari sentit, exulcerari sinerent, & in maiorem perniciem quotidie serpere. Sed interim bona fide se putant negotium agere. Atqui fieri potest, vt ita putent, quum tot habeant contradictores, nimirum patres propemodum omnes, qui speciatim hac de re tractant, non solum Theologos, verumetiam legum peritos, quemadmodum è singulorum testimoniis mox accipere docuimus. Sed aiunt se negotium iam altius penetrasse, quàm antea fecerint patres. At istud nudis verbis dicere, non satis est ad matrimonii vinculum dirimendum, & maxime talis matrimonii, ex cuius diremptione tot & tanta sequuntura sunt incommoda. Quin oportet eos prius rationibus adeo clarissimis ostendere, matrimonii huius inualiditatem, vt à nemine possint labefactari. Nō satis fuerit eis omnium rationes quæ in contrarium afferentur perspicue dissolvere.

SERENISS. REGIS ANGLIAE. Fo. 4.

soluere (id quod impudenter se facturos iactitant) nisi tales & ipsi contra proferant quæ nequeant vllō pacto reuincti. Ad illos enim spectat, qui matrimonium aliquod inualidum esse contendunt, solidissimas & inexpugnabiles eius rei causas & rationes reddere, quæ à nemine dilui valeant. Alioquin dici non potest, quot indies procurabuntur diuorcia fieri. Nam sunt innumeri, qui matrimonio coniuncti sunt, nec tamen vel ob inopiam testium, vel ob defectum aliorum munimentorum, sufficienter comprobare queant, se legitime fuisse copulatos. Quocirca necesse est si cupiant aduersari matrimonium istud dirimere, tales in medium adducere probationes, quæ nullo pacto valebunt à quopiam infirmari. Id quod sat scio præstabunt nunquid. Negabunt forte quæ sunt verissima, pariter & affirmabunt quæ multum aliena sunt à veritate, tantum vt suas opiniones tucantur, quod & cuius factum facillimum est.

SED NIHIL AMBIGO AFFIRMATIO negatioque nostra, semper apud probos & doctos probabilior erit quàm illorum, & maxime in causa tam fauorabili. Nos enim dicimus nihil sumus, quod aut solidissimis autorum Classicorum, atque id ingenti numero, testimoniis aut rationibus efficacibus, quas optimi doctissimi quoque comprobabunt, non fuerit communitum. Illi contra quoscunque produxerint autores quascunque rationes, nunquid tamen euincunt scio, matrimonium istud fuisse iure diuino prohibitum. Sed vt hoc faciant, nunquid tamen ostendent Pontificem in hoc casu non potuisse dispensare. Porro quod re ipsa Pontifex dispensauerit, lucidius est, quàm vt illorum argutis obtenebrari queat. Quamobrem haud satis ipse mirari possum, quod tam parum & Illustrissimi

DE CAUSA MATRIMONII

Regis & suarum animarum salutem curent, vt in hoc scitpō
nodum (vbi nullus est) modo velint æquis oculis rem aspice
re, tam anxie quærant. Sed nos quod polliciti sumus tam ag
grediamur, ostendemusq; per ordinem ista quæ sequuntur.
PRIMUM legem illam Deuteronomicam de nuptiis
fratræ vere præceptum fuisse.

DEINDE q̄ eadē intelligi debeat de fratre, si talis quisq̄
existerit, alioqui de proximo consanguineo.

TERTIO q̄ contraria prohibitio nempe Leuitica, ne
quaq̄ vniuersaliter est accipiēda, sed ad sensum aliquem pe
culiarem est limitanda.

QVARTVM q̄ eadem sit iudicialis prohibitio, non
moralis, iuxta quandam limitationem.

POSTREMO de prohibitionum illarum dispensabi
litate loquemur. Et an summus Pontifex in casu possit cum
eis dispensare.

PRO QVIBVS omnibus & singulis complures in
medium autores producemus.

ET PRINCIPIO quum illi contendere soleant legē
Deuteronomicam non fuisse præceptum, sed permissionem
dūtaxat, nos licet alibi complures illustrissimos autores, ad
id reuincēdū in mediū protulerimus, nō grauabimur eosdē
vnā cū alijs hic recēdere denuo, quo patefiat omnibus, q̄ iō
gissime absint huius matrimonii impugnatores a veritate.

IVLIVS AFFRICANVS.

IVLIVS AFFRICANVS imprimus autor vez
tustissimus in epistola quam ad Aristidem scripsit super dia
phonia Euāgeliorum de Iacob & Eli, quos affirmat fratres
vterinos fuisse, loquens ait, Quorū alter, idest, Iacob fratris
Ely sine liberis defuncti vxorem ex mādato legis accipiens,
genuit

SERENISS. REGIS ANGLIAE. Fo. 5.

genuit Ioseph: natura quidem germinis filiū suum, propter
quod & scribitur: Iacob autem genuit Ioseph. Secundum
vero legis præceptum Ely efficitur filius, cuius Iacob, quia
frater erat, vxorem ad suscitandum fratris semen acceperat.
Hæc Affricanus.

EVSEBIVS.

CVI ET Eusebius Cæsariensis subscribit, eundem in
ecclesiastica historia recensens.

TERTVLLIANVS.

TERTVLLIANVS etiam qui licet secūdas nuptias
damnet, negare tamen haudquaq̄ potest, illud in lege præ
ceptum fuisse. In lege, inquit, præcipitur, vt quis fratris sui
vxorem, sine liberis defuncti in matrimonium adsumat.
Hoc in libro de Monogamia.

RVR SVM aduersus Marcionem de eadem lege verba
faciens, ait. Hoc permittente imō præcipiente lege, q̄ si fra
ter illiberis decesserit, vt a fratre ipsius, & ex costa ipsius sup
pararetur semen illi.

HIERONYMVS.

HIERONYMVS item in Commētarijs super Mat
thæum idem affirmat, inquit. Scimus enim hoc per Mo
sen, deo iubente, præceptū, vt si frater aut propinquus absq̄
liberis mortuus fuerit, alius eius frater accipiat vxorem.

ORIGENES.

ORIGENES item super Matthæū, ita scribit, Dignū
mihī visum est ponere ipsum textum legis, quem proferunt
Saducei, habentem hoc modo in Deuteronomio. Si habita
uerint fratres in idipsum, & mortuus fuerit vnus ex eis, semē
autem non fuerit illi, non erit vxor mortui fratris viro non

A. iiii. appropin

DE CAUSA MATRIMONII.

appropinquantem, frater viri eius ingreditur ad eam, & accipiet eam sibi in uxorem.

IOANNES DAMASCENVS.

PRAETER hos & Ioannes Damascenus libro quarto Orthodoxę fidei testatur hoc ipsum, inquit. Id nequaquam latere par est quod lex erat, viro moriente sine prole, fratrem eius defuncti coniugem sibi nuptiis copulare, & suscitare seminem fratris.

CHRYSOSTOMVS.

ASTIPVLATVR & his Ioannes Chrysostomus, Iudæos coarguens, quod legem illam Deuteronomicam, haud quamquam seruassent. Tales, inquit, Iudæi sunt quos videmus, quasi omine quodam, a fratrum ducendis vxoribus detererari. Quare quis lex ipsa cogat, sæpe tamen hoc neglexerunt. Hoc in Omelia. 71. super Matthæum.

RVRVSVS IDEM Omelia. 49 Quænam, inquit, erat prisca illa lex, quam Herodes conculcabat, & Ioannes vlciscebatur? & respondit, si quis absque liberis obierit, fratri eius vxor sua detur. Hæc Chrysostomus.

HILARIVS.

ACCEDIT his Hilarius in euangelium Matthæi. Hæc inquit, in lege ratio seruata est, ut si mortuus sine liberis familiaris princeps esset, defuncti uxorem posterior frater eiusdem cognationis acciperet, susceptosque filios in familiaris qui mortuus esset referret, maneretque ita in primogenitis successionis ordo, quum patres eorum qui post nati essent, aut nomine haberentur aut genere.

ISICHIVS.

ADIICIT his & suum calculum Isichius in Commentariis Leuitici. Hoc in alia parte legis, nimirum in libro Deuteronomio

SERENISS. REGIS ANGLIAE. Fo. 6.

teronomi, non solum præcipit, sed etiam compulit dicens, Quando habitauerint fratres simul, & vnus ex eis absque liberis mortuus fuerit, vxor defuncti, non nubet alteri, sed accipiet eam frater eius.

CHRISTIANVS DRVTHMARVS.

DRVTHMARVS quinetiam grauis autor & vetustus in Commentario super Matthæum. Sed hoc sciendum quia lex præcipiebat ut acciperet frater alius ipsius vxorem cum sua vxore, & generaret filios in vxore fratris sui. Et illi qui nascerentur filii fratris mortui dicerentur.

AMBROSIVS.

AMBROSIVS insuper in Commentariis Lucæ. Vbi de vxore fratris absque liberis defuncti sermonem habet, ita subiicit. Secundum litteram nubere cogitur, & in vita, ut defuncti seminem excitet frater. Quare iuxta litteralem sensum, plane coactio fuit, & non permissio sola.

THEOPHILACTVS.

THEOPHILACTVS etiam in Matthæum, lex, inquit, iussit. Si quis sine liberis moriatur, ut eius vxor ipsius fratri copuletur, & quod inde nascitur mortui esse censetur, tametsi natura sit viuentis.

AVGVSTINVS.

CONCORDAT cum his Augustinus libro secundo super questionem noui & veteris testamenti questione nona. Lex, inquit, mandauit ut si quis, mortuus fuisset sine filiis, acciperet frater aut propinquus uxorem eius, & resuscitaret semen fratris sui.

NIHIL HACTENVS attulimus, nisi ex magni nominis autoribus. Quod si voluissimus ad turbam scriptorum

DE CAUSA MATRIMONII

rum descendere ingens haud dubie volumen implemus. **CAETERVM** lex ipsa Deuteronomica citra quem-
nis alium autorem adeo dilucida est ex sese, vt poena ibi adte-
sta manifeste doceat praeceptum esse, nō permissionem dū-
taxat. Nam quod solum permittit legislator, cuperet magis
vt non fieret. Contra verò quicquid praecipit vult vt fiat, &
proinde poenam adscit p̄uaricaturō legem. In lege quidem
permittitur vsura/ permittitur & vxoris repudium. At nū-
la poena statuitur hīs qui nolunt foenerari, coniugēsve re-
pudiare suas. Sunt enim permissiones dumtaxat, non praece-
pta. Verum ei qui nolit vxorem fratris ducere, quum absq;
liberis decesserit, poena quaedam infligitur. Quare perspi-
cuum est legem illam Deuteronomicam, praeceptum esse nō
permissionem solum.

CERNENTES igitur aduersarii neutiq; defendi pos-
se, quin praecepti vim habeat lex Deuteronomica, subterfū-
gium aliud comminiscuntur. Nempe q; vocabulum fratris
aliter in hoc praecepto sit accipiendum q̄ in Leuitica prohi-
bitione. Volunt enim prohibitionem Leuiticam intelligen-
dam esse de germano fratre: Iussionem contra Deuterono-
micam nequaquā pro germano fratre, sed pro cognato pro-
pinq̄o debere itelligi. Sed istud ab eis facile dici potest, pro-
bari verò, nō ita. Nos contra dicimus eam legem accipien-
dam esse de proximo sanguinis, quisquis ille fuerit, siue fra-
ter, siue quis alius à fratre remotior. Et quo nostra quidem
affirmatio probabilior sit in hac re q̄ illorum negatio, plū-
risq; collectionibus in tertio nostro scripto super hoc eodē
negotio monstrauimus. Quas utiq; collectiones & hic ope-
reprecium erit summam recensere, licet ordine transuerso.
q̄ illic sint reposita.

PRIMA

SERENISS. REGIS ANGLIAE. Fo.7.

PRIMA COLLECTIO.

PRIMA collectio tam erit hęc. Nullus vnq; patrum qui
nos praecefferūt, in ecclesia Christi legem ipsam Deuterono-
micam aliter intellexerūt q̄ de germano fratre, si quisq; hu-
iusmodi superstes fuerit, vel ob defectum eius de tali, qui san-
guine fuisset propinquior: id quod omnium Orthodoxo-
rum testimonis, qui legem hanc interpretati sunt, aperte do-
ceri potest. Nam & ibi citauimus complures ex antiquissi-
mis & illustrissimis autoribus graece, latine & hebraice do-
ctis, nimirū Origenem/ Isichium/ Ioannem Damascenum/
Chrysostomum, Eusebium, Tertullianum, Iuuenicum, Am-
brosium, Augustinū, Rodolphum Flautacensem, Iosephū,
Rabbi Mosen Aegyptium, Lyranum, Alphonsum, Hiero-
nymum, quorum omnium interpretationes, singulatim ibi
recensuimus quas si quis desideret ibi reperiet. Sed p̄ter istos,
paulo ante, quum ostenderemus legem illam Deuteronomi-
cam vere praeceptum esse, diuitem item Hilarium & Iulium
Africanum citauimus, qui tam aperte confirmant hoc ip-
sum vt nihil posset apertius dici. Verum hic satis fuerit Iu-
lium Africanum recensere. Nam is nominatim de duob;
veterinis fratribus loquitur, nimirum Ely & Iacob, affir-
mans hunc illius vxorem accepisse, q; ita lege Deuteronomi-
ca p̄cipiebatur. Eamq; rem certo didicisse ab hīs, qui iuxta
carnem cognati Christi fuerant. Quum igitur tot Ortho-
doxi patres, tam eruditione q̄ vita probatissimi, tanta con-
cordia rem hanc asseuerent, neq; vllus vnq; repertus sit qui
contrarium affirmarit, quin de germano fratre debuisset ea
lex itelligi. nunquid mira temeritas est, dicere praeceptum
illud de germano fratre neutiq; itelligi debere?

SECUNDA COLLECTIO.

NON

DE CAUSA MATRIMONII. 2

NON SOLVM patres & scripturarum interpretes, ita senserunt, verumetiam vniuersa prorsus Ecclesia, verum id esse crediderit, quod illi patres & interpretes, tanto consensu prædicarunt. Quum itaq; non sit credibile deum benignissimum, per tot annorum cētenarios, fuisse passum Ecclesiam suam errare, præsertim Paulo tam confidenter eam appellante basim & columnam veritatis, oportet hunc scripturæ sensum verum esse, & legem illam Deuteronomi cam de germano fratre intelligi, quādoquidem hoc ipsum omnes illi patres, ad hunc modum velut ore totius Ecclesiæ comuni testificarunt.

TERTIA COLLECTIO.

NON POTEST Ecclesiæ sponsæ Christi cōditio deterior esse, q̃ olim erat Sinagoge, sub Mose. Sed in ambiguis omnibus illo tempore dilucidandis, summi Sinagoge Pontifices, summam habuerunt auctoritatem, ita vt quem admodū Deuteronomi. 17. traditur, qui noluerit in huiusmodi declarationibus, obedire summi sacerdotis imperio, qui tunc administrabat domino, decreto iudicis esset moriturus. Quamobrem & nunc aut lōge maiorem aut saltem parem summi Pontifices potestatem habent, in explicandis & elucidandis scripturis, vbi dubia quædam forte emerferint. At certum est complures Pōtifices declarasse legem illam Deuteronomicā, de germano fratre fuisse intellectam, & præsertim Innocentium tertium extra de diuor. cap. Fi. Deus qui Ecclesiam. Huc igitur interpretationi nemo satis Orthodoxus contrauenire deberet.

QUARTA COLLECTIO.

TRES EVANGELISTAE Nempe Matthæus, Marcus, Lucas ipsam legē Deuteronomicā recensent, nomi
ne fra

SERENISS. REGIS ANGLIAE. Fo. 8.

ne fratris. Quamobrem & nomine germani fratris venit intelligenda, neq; enim verisimile est, legem hanc aliter fuisse recensitam, q̃ a Iudæis generaliter fuisset intellecta & in sua lege tradita. Matthæus igitur Saducceos ait ita fuisse Christo loquutos. Moses dixit, Si quis mortuus fuerit nō habens filiū vt ducat frater eius vxorē illius, & suscitet semē fratri suo. **MARCVS** hunc sequitur ad hunc modum Moses scripsit nobis, vt si cuius frater mortuus fuerit & dimiserit vxorem, & filios non reliquerit, accipiat frater eius vxorem ipsius & resuscitet semen fratri suo.

LVCAS itidem ita, Moses scripsit nobis. Si frater aliquis mortuus fuerit habēs vxorē, & hæc sine liberis fuerit, vt accipiat eam frater eius vxorē, & suscitet semen fratri suo. **QUANDO QUIDEM** igitur his tres Euāgelistæ, sic recensent præceptum illud Deuteronomicum, de fratribus, palā est in latinis codicibus nullum errorem esse, sed quemadmodum in Deuteronomio legimus, quādo quisq; fratrum mortuus fuerit, frater eius, præcepto legis accipiet eam in vxorem.

QUINTA COLLECTIO.

NULLVM prorsus in sensu diffidū est inter hebraicam scripturam & septuaginta interpretes, atq; latinorū codices, quantū ad hunc locū attinet, vt & ibidem ostēdimus ex locorū conferentia. Sed & manifeste colligitur, latinos & græcos atq; hebraicos codices in hoc consentire, q̃ de germano fratre, si quisq; hmoi supstes fuerit, ea lex debeat accipi, cū & in oibus his aperta fiat fratris mentio. Lexq; ob id imprimiscōdita fuit, ne trāslatio fiat hereditatis, a familia in familiā. Nullum igitur horū codicū reticiēdum arbitramur, nisi vbi forte librariorū vitio sit erratū. Nam latinus codex
qui per

DE CAUSA MATRIMONII.

qui per ecclesiā receptus est minoris auctoritatis habendus est, q̄ aut hebraicus aut gr̄cus. Gr̄cus enim codex de septuaginta loqr̄ a spiritu sancto p̄fectus est sicut & hebraicus. SED ET latino codici, qui per tot annorū curricula tam per ecclesiā cōprobatuſ est, nihilominus est deferendum, q̄ illorum alterutri, quandoquidem & Christus qui nec falli nec fallere potest, Spiritum se daturum ecclesiā pollicitus est, qui ducturus eam esset in omnem veritatem. Perspicuum igitur, ex his quinque collectionibus factum esse non dubitamus, q̄ lex Deuteronomica de germano fratre, si quisq̄ talis extiterit, intelligenda sit.

EXEMPLA LEGIS DEUTERONOMICAE.

POSTQVAM igitur hæc duo firmaverimus, nēpe q̄ Deuteronomica lex p̄ceptiva sit & cōpulsiva, non p̄missiva solum, & q̄ ipsa de germano fratre sit accipienda: tam & istud monstremus, parum pudēter ab eis assertum, q̄ nusq̄ huius rei reperta sint in sacris litteris exempla, q̄ frater videlicet accepisset uxorem fratris.

SED VIDE lector, quantum istud versute faciunt, nam adiciunt hanc particulam, siquidem fuisset ab isto prius cognita. Persuasum enim habēt neminem docere posse fornicari illam fuisse cognitam ante a fratre nisi palam id expressisset scriptura. Ob quod & ad angulos istos diuertunt sese, Vnde neminem putant eos eruere posse.

SED ISTVD eis nihil opitulabitur, quādoquidem & ipsa lex Deuteronomica, simpliciter & absolute pronunciat de uxore fratris absq̄ liberis defuncti, siue cognita, siue incognita. Et sanē magna p̄sumptio est, illam fuisse cognitā si cohabitasset aliquādiu cum marito, quod & illi totis viribus verum

SERENISS. REGIS ANGLIAE. Fo.9.

bus verum esse contendunt, in casu quem iam excutere mōsumur. At & istud nihil eis adminiculabitur, etiā si possent ipsum illo pacto statuere quandoquidem ex mera negatiua nihil affirmatiuum colligere queunt.

CAETERVM istud parum prudēter affirmāt, quū tot sint autores grauissimi qui cōtrariū asserūt. Sed neq̄ probabūt vnq̄ qd̄ ipsi tacitāt. Nos enim ex ipsis Christi genealogiis p̄ Matthēū & Lucā traditis quatuor petemus exempla. SED INCIPIAMVS primum a Ioseph, quem auctores vetustissimi testatur duos habuisse patres, alterum naturalem, legalem alterum. Patrem quidem eius naturalem affirmant fuisse Iacob, quemadmodum & Matthæus testatur inquitens. Iacob autem genuit Ioseph. At legalem eius patrem alunt Eli fuisse propter verba Lucæ, progeniē Christi describentis & dicētis vt putabatur esse filius Ioseph, qui fuit Eli Ioseph, igitur ex Iacob natura progenitus est. Et tamen iuxta legem pater eius item dictus est Eli. Nam erant Iacob & Eli fratres vterini, quemadmodum postea mōstrabitur, ex eadē videlicet matre, sed diuerso patre geniti. Quo factum est vt cū Eli uxore ducta, sine liberis decesserit, Iacob illius frater iuxta legem Deuteronomicam defuncti fratris uxorem acceperit, atq̄ ex ea genuerit Ioseph, qui postea vir Mariæ virginis erat. Fuit itaq̄ Ioseph filius Iacob p̄ naturam, & nihilominus per legem, filius Eli vocatus est.

HÆC ita se habere, cōpluribus autoribus & eisdē grauissimis cōprobare possumus, nimirū Africano, Eusebio, Cēsariēsi, Gregorio Nazianzeno, Ioanne Damasceno, Hieronymo, & cæteris maiori numero q̄ sit opus hic recensere.

AFFRICANVS primum ita scribit. a David per Salomonem generatio, quam dinumerat Matthæus, tertium a

B sine facit

DE CAUSA MATRIMONII

sine facit Mathā, qui dicitur genuisse Iacob patrem Ioseph, per Mathan verò per David. Lucas generationū ordinem texens, tertium nihilominus eiusdem loci facit Melchi. Dicit enim Ioseph, q̄ fuit Eli, qui fuit Melchi. Nobis autē eminet ostendere, quomodo Ioseph dicitur secundū Matthaeū quidem patrem habuisse Iacob, qui deducitur per Salomonem, secundum Lucam verò Eli, qui deducitur per Mathā. Vtq̄ isti ipsi, idest Iacob, & Eli, qui erant duo fratres, habētes alius quidem Mathan, alius quidē Melchi patrem, ex diuerso genere venientes, etiā isti Ioseph aui esse videantur. Est ergo modus iste, Mathā & Melchi, diuersis temporibus de vna eadēq̄ vxore Escha nomine, singulos filios procreauerunt, quia Mathan, qui per Salomonem descēdit, vxorē eam primus acceperat. Et relicto vno filio, Iacob nomine, defunctus est, post cuius obitum quoniam lex viduā alii viro non vetat nubere, Melchi qui per Mathā genus ducit, cum esset ex eadem tribu, sed non ex eodem genere, relictam Mathae accepit vxorem, ex qua & ipse suscepit filiū Eli nomine, per quod & diuerso patrum genere, efficiuntur Iacob & Eli utriusque fratres, quorum alter, idest Iacob, fratris Eli sine liberis defuncti, vxorem ex mandato legis accipiens, genuit Ioseph, natura quidem germinis filium suum, propter quod & scribitur, Iacob autē genuit Ioseph. Secundū verò legis p̄ceptū, Eli efficiē filius cuius Iacob, quia frater erat, vxorē ad suscitandū fratris semē acceperat. Et p̄ hoc rata inueniūt atq̄ integra generatio, & ea quā Matthaeus enumerat dicēs, Iacob autē genuit Ioseph, & ad quā Lucas cōpetenti obseruatione designat dicēs q̄ putabatur esse filius Ioseph, qui fuit Iacob. H A E C Africanus ad Aristidem scribēs, super Euangeliorū dissonātia. Sed & ne q̄s de veritate rei huius ambigat. Idē pauld

SERENISS. REGIS ANGLIAE. Fo. 10.

paulopost subiūgit, inquit. Hæc autē nō nobis ad subitū reperta, aut absq̄ vllis autoribus cōmenta sunt. Sed ipsi hæc Saluatoris nostri, secundū carnē propinqui, seu studio tāti seminis demonstradi, siue edocendi, quæ secundū veritatē gesta sunt, tradiderunt. H A E C rursus Africanus.

H V N C A F F R I C A N V M Eusebius in historia sua recenset eiusq̄ dicta cōprobat, quibus, vt affirmat, exacte perscrutatis, veritas Euangeliorum enidētissime declaratur.

Astipulatur his & Gregorius Nazianzenus ita scribens.

M A T H A N ex Salomone ducens genus duxit Eschan.

H O C verò itaq̄ mortuo, Nathides nomine Melchi,

E T H V I C quidem Iacob, illi verò Eli genuit filios.

E L I autem mortuo, postq̄ prolem nullam reliquebat,

S T A T I M dominumq̄ lectumq̄ Iacob non cōpatrius

S V S C E P I T, & genuit filium fratri bonum Ioseph.

S I C huius quidem erat, huius autem scribebat lex Ioseph.

E V A N G E L I S T A R V M autē hic qdē dixit naturā:

M A T T H A E V S ille verò scripsit, Lucas legem.

D E S I N E perturbare pulchram concordiam.

H A E C ipse Gregorius.

D I V V S itē Hic. icōmētatis sup Matthēū illi subscribit ita dicēs. Iacob autē genuit Ioseph. Hūc, inq̄t, locū obiecit nobis Iulianus Augustus dissonātię euāgelistarū, quā euāgelista Matthēus Ioseph dixerit filiū Iacob, & Lucas filiū appellauit Eli, nō intelligēs cōsuetudinē scripturæ, q̄ alter secundū naturā, alter secundū legē ei pater sit. Scim⁹ em̄ hoc p̄ Moysen, deo iubētē, p̄ceptum, vt si frater aut p̄pinquus, absq̄ liberis mortuus fuerit, alius ei⁹ frater accipiat vxorē ad suscitandū semē fr̄is vel p̄pinqui sui. Sup hoc & Africanus tēporū scriptor, & Eusebius Cēsariensis i libris διαφωνίας ευαγγελίων plen⁹ disputat.

B u Hæc

DE CAUSA MATRIMONII

HAEC HIERONYMVS. Aduerte lector q̄ dicat, Scimus. & addit, deo iubente, praeceptum esse.

AMBROSIVS itidem super Lucam de eadem re tradit ita scribit. Illud quoq̄ aduertim⁹ q̄ sanctus Matthaeus, Iacob qui fuit pater Ioseph filium Mathan fuisse, memora uerit. Lucas uero Ioseph cui desponsata erat Maria, filium Eli, Eli autem filium Melchi esse descripsit. Quomodo unus duo patres, idest Eli & Iacob? Quomodo etiam duo paterni aut, Mathā & Melchi? Sed si requiris inuenies, q̄ iuxta praeceptum legis ueteris duo fratres diuersos filios ueteris nos ex una vxore generauerint. Traditur enim Mathan qui à Salomone genus duxit, Iacob generasse filiū, & vxore superstitē decessisse, quam postea Melchi accepit vxorem, ex qua generat⁹ est Eli. Rursus Iacob, Eli fratre sine liberis decedente, copulatus est fratris vxori & generauit filium Ioseph qui iuxta legem Eli filius dicitur, quoniam semē fratris defuncti, frater iuxta legis ueteris seriem suscitabat. Ita duorum filius dictus est nō ab utroq̄ generatus, sed quia alterius secundum generationem, alterius secundū legē factus est filius.

HAEC AMBROSIVS.

ACCEDIT hīs Damascenus ita scribens. Ex serie Salomonis filii Dauid Mathan duxit vxorem, ex qua genuit Iacob, mortuo autem Mathan, Melchi qui erat ex tribu Mathan filius Leui, frater uero Pat̄eris nupsit vxori Mathan, matri quidem Iacob & genuit ex ea Eli. Erāt igitur fratres ueterini Iacob & Eli. Iacob quidem ex tribu Salomonis, Eli uero ex tribu Mathan. defuncto autem Eli, ex tribu Mathā sine liberis, accepit Iacob frater ei⁹, ex tribu Salomonis vxorem eius, & suscitauit semen fratri suo, & genuit Ioseph. Ioseph igitur natura quidem est filius Iacob ex descensu à Sa-

lomone,

SERENISS. REGIS ANGLIAE. Fol. II.

Iomone secundum uero legem filius Ely ex Nathan.

HAEC DAMASCENVS.

CAETERVM hic forte nobis obiciunt Augustinum qui nonnullis in locis negat Ely & Iacob fuisse fratres ueterinos, neq̄ Ioseph fuisse filium Ely legalem. Et istud sanē uerum est. At quid si dixerit istud Augustinus unus contra tot & tam eximios patres sequutus est iudicium suum, quum adhuc Iulium Africanū haudquaq̄ legerit. Quam rem & ipse palā fateē in retractationibus suis li. secūdo cap. quinto. Propter quod & recantauit quicquid alibi scripserit in hac re, & praecipue cum disseruerit contra Faustum, ubi sic ait. In libro ergo tertio cum soluerem quaestionem, quomodo potuerit duos patres habere Ioseph, dixi quidem q̄ ex alto natus, ab alio fuerit adoptatus. Sed genus quoq̄ adoptionis dicere debui, sic enim sonat quod dixi tanq̄ eum uiuus adoptauerit alius pater. Lex autem filios etiam mortuis adoptabat, iubens ut fratris sine liberis mortui duceret frater vxorem, & fratri defuncto semen ex eadem suscitaret, quā profecto de duobus unus hominis patribus, expeditior tibi red datur ratio. Ueterini autem fratres fuerunt in quibus hoc contigit, ut unus defuncti qui vocabatur Ely, duceret alter vxorem, idest Iacob, à quo Matthaeus narrat genitum esse Ioseph, sed ueterino fratri suo eum genuit, cuius filium Lucas dicit fuisse Ioseph, non utiq̄ genitum, sed ex lege adoptiuū. Hoc in eorum litteris inuenitum est, qui recenti memoria post Ascensionem domini de hac re scripserunt. Nam etiam nosmen eiusdem mulieris quē peperit Iacob patrem Ioseph de priore marito Nathan qui fuit pater Iacob, anus Ioseph secundū Mattheum, & de marito posteriore Melchi peperit Ely, cuius erat adoptiuus Ioseph, non tacuit Africanus.

B III Quod

DE CAUSA MATRIMONII.

Quod quidem cum Fausto responderem nondum legeram, HAEC Augustinus. QVIBVS verbis ingenue fatetur se cum priora scripsisset, nondum Africanum legisset, quæ affirmat hac de re scripsisse recenti memoria post Ascensionem domini. Neque mulieris tacuisse nomen quæ duobus vterinis fratribus, alteri post alterum iuncta fuerat. Quare dilucidum est, Augustinum cum veteribus illis, quos ante me morant, sensisse concorditer.

SED PRAETER hos ni vereretur ne liber nimum ex cresceret citare possem Bedā, Rabanū, Druthmarū, Clemēte, Lanthoniensem, Zachariā, Chrysopolitanū, Alphōsum/ Lyrānum, Albertū, Petrum cōmestorem, & ceteros innumeros. Ex quibus aptissime liquet Iacob & Eli fratres vterinos fuisse: Iacob autem, Eli defuncto, coniugem eius duxisse, atque ita iuxta legem Deuteronomicam, semen suscitasse fratri suo. CLARISSIMUM igitur exemplum legis Deuteronicæ nobis hoc loco proponitur, nisi maiore fidei manibus hominum commentis, quæ tot autorum probatissimorum sententiis, habituri sumus, & maxime cū Africanus scriptor adeo gravis, ex his qui iuxta carnem Christo propinqui fuerant eadem se accepisse constanter affirmet.

OBIECTIO.

CAETERVM & hæc rationes quas afferunt aduersarii dissoluendæ sunt. Sic enim obicitur primū. Iacob inquit & Eli, licet ex eadē tribu fuerint, atque Davidica ex stirpe prodierint, fratres tamen esse non potuerunt, quum alter per lineam Salomonis, alter per lineam Mathan descenderit. Quare valde distantes erant.

SOLVTIO.

HAEC OBIECTIO nullius roboris est, nam quod
vetat

Vetat vnam & eandem foeminam duobus nubere viris, quorum alter per lineam Salomonis, alter per lineam ipsius Mathan descendisset: Hæc igitur foemina cum viris vicissim alteri post alterum peperisset, atque ita binos ab eis accepisset filios, quid vetat hos filios qui & fratres sunt, postquam ad virilem ætatem venerint, cuidam alteri foeminae iuxta præceptum veteris legis copulari, hoc est altero illorum absque liberis mortuo, alterum eidem foeminae, nimirum uxori sui fratris coniungi. Quid in hac re quaeso, distantia linearum queat obistere? Nihil haud dubie. Et ad hunc sane modum habuerunt se Iacob & Eli, nam erant vterini fratres ex eadem matre, licet non ex eodem patre geniti. Pater enim Iacob fuit Mathan, qui per Salomonem descendit. Pater autem Eli fuit Mathat, qui per Mathan profluxit. Quare cū Iacob esset vterinus frater Eli, & is accepta coniuge diem obtinisset absque liberis, compulsus ille fuit lege Deuteronomica, relictam huius in coniugem accipere, de qua & genuit Ioseph Mariæ virum. Parum efficax igitur est hæc obiectio, quæ propter ingentem linearum distantiam Salomonis ex Mathan Eli & Iacob non potuerunt esse fratres.

ALTERA OBIECTIO.

RVRSUM OBIICIUNT Ioseph haud quaquam fuisse filium Eli legalem. Nam ubi quis ut, aiunt, defuncti fratris coniugem duxisset, filio quem ex illa suscipiebat, nomen fratris defuncti imponebat, iuxta priscorum institutionem, ut & semen & nomen fratri suscitaret, quum lex utrunque suscitari iusserit. Quare Ioseph qui fuit Eli filius legalis, non Ioseph sed Eli vocatus fuisset.

POSSET HIC RESPONDERI paucis non esse novum in sacris litteris ut aliqui binis sit aut trinominis.

B IIII Et nunc

DE CAUSA MATRIMONII. 12

Et nunc eundem vno, nunc altero nomine vocari. Quare licet hoc loco Ioseph ob certam aliquam considerationem vocetur Ioseph, potuit nihilominus ab aliis Ely vocari.

CAETERVM autor glossæ communis apertius hanc obiectionem refellit, ostendens non semper obseruatū fuisse, ut qui per fratrem genitus esset, ex vxore fratris, nomenclaturam acciperet ipsius mortui. Quam rem & probat sacrarum litterarum testimonio, nimirum ex eo quod cum Booz iuxta legem dictam accepisset Ruth vxorem quæ prius nupta fuerat Maalon, filio Elimelech, cognati ipsius Booz, puer qui genitus erat non Maalon, neque Elimelech, sed Obeth vocabatur. Verū communē ipsam glossam audiamus. Quod dicitur, inquit, filius eius nomine vocari cui suscitatur, non est verum quando Booz eum quem genuit ex Ruth, non Elimelech cui suscitatur sed Obeth vocauit. **HÆC** autor communis glossæ,

SIMILITER & Salatiel qui iuxta Lucam Neri patrē habuit, iuxta Matthæum vero Iechoniā, huius erat filius naturalis, illius vero legalis, neutrius autem retinuit nomenclaturam. Tales huius dubie plerique fuerunt alii, tametsi nulla sit eorum in scripturis mentio. Neque Obeth igitur neque Salatiel, sed neque Ioseph defuncti nomen accepit, ita quod vocaretur illius nomine, sed quod illius filius lege dici tuberetur.

INFANS (inquit) qui natus fuerit constituetur ex defuncti nomine, hoc est vocetur filius illius. Atque ita diuus Augustinus hunc locum interpretatur, dicens. Constituetur ex defuncti nomine non ut eius nomen accipiat, sed ut ex eius nomine, id est tanquam filius non eius cuius semine est genitus, sed illius defuncti, cui semen suscitatum est hæres, constituatur.

HÆC AVGVSTINVS. Ad quem sanè modum
& explicat

SERENISS. REGIS ANGLIAE. Fo .13.

& explicat id quod in fine legis traditum est, nimirum & non delebitur nomen eius ex Israel, propter quod & subdit. Quod enim additū est. Et non delebitur nomen eius ex Israel, ita potest intelligi, non quod nomen eius puer consequenter accipiat, sed quod ille non sine posteritate mortuus esse videatur. Et ideo permanet eius nomen, id est memoria. **HÆC** Augustinus. **NIHIL** igitur obstitit obiectiones quæ per aduersarios allatae sunt exemplo quod de Iacob & Ely produximus.

SECVNDVM EXEMPLVM.

QVARE IAM ad alterum exemplum veniamus. In eisdem genealogiis habetur de Salatiel, qui iuxta Matthæum quidem patrem habuit Iechoniā, de linea Salomonis, iuxta Lucam vero patrem habuit Neri de linea Nathan. Et hic autores qui scrupum hunc excutunt, qui fieri possit ut Salatiel hos duos patres habuisset, aiunt alterū patrem fuisse naturalem, alterum vero legalem.

PRO QVARE statuenda sufficiet nobis vnus in presentiarum Iulius Africanus quem ante citauimus. Nam is pro generali quadam norma conciliandæ vtriusque genealogiæ tradidit hunc modum. Apud gentem (inquit) Israel generationum nomina, nunc secundum naturæ, nunc etiam secundum legis ordinem numerantur. Naturæ quidem successiones habentur, quæ ex seminis vel sanguinis veritate descendunt. Legis autem, cum quis filius alio generante substituitur, sub nomine fratris defuncti sine liberis. Cū enim resurrectionis inter eos spes necdum fuisset accepta, per hæc resurrectionis quandam imitabantur imaginem, ut ne nomē generis vitio sterilitatis oboleretur. Cum ergo huiusmodi apud eos generationum ordines seruarentur, ut quidam ex ipso germine, quidam ex substitutione ab aliis generati, aliis, filii

B v legis

DE CAUSA MATRIMONII

legis beneficio deputarentur a singulis Euangelistarum utriusque modi commemorata successio est, id est ut alter eorum eum qui genuisset, alter vero eum qui quasi genuisse videretur, exponeret. Et ita sit ut neutrum Euangelium mentiatur, dum aliud naturae ordinem, aliud vero legis exequitur regulam. Coniunctum namque sibi est inuicem genus. Et illud quod per Salomonem, & illud quod per Mathan deducitur, per legales substitutiones, quae fiebant his, qui sine liberis decederent, & per secundas nihilominus nuptias quibus unus atque idem aliis parentibus progenitus, aliorum esse filius videbatur. Et ita sit ut utraque narratio generationum usque ad Ioseph verissimis lineis deducatur, diverso quidem, sed satis explorato ordine designata. **HAEC AFRICANVS.**

EX QVIBVS apertum est filios dici generatos aliter iuxta naturae, aliter iuxta legis ordinem. Et naturae successionem esse dicit, quando quis ex semine aut sanguinis veritate descendit, legis vero successionem asserit, quando iuxta legem Deuteronomicam, quis filius alio generante substituitur sub nomine fratris defuncti sine liberis. Quapropter & ab Euangelistis memoratam utriusque modi successionem affirmat sic, ut alter Euangelista patrem cuiuspiam deputat, eum qui vere genuisset. Alter eum patrem vocat, qui iuxta preceptum legis visus est genuisse. Quo factum est, ut neuter Euangelista mentiatur, dum alter naturae ordinem, alter legis regulam exequitur. Ut igitur ad rem veniamus. Quum Salatiel duos legitur habuisse patres, alterum Iechoniam, scribente Matthaeo, quod Iechonias genuit Salatiel, alterum Neri, tradente Luca, quod Salatiel esset Neri iam iuxta normam ab Africano traditam, alterius iuxta naturae ordinem, alterius iuxta legis regulam habendus est filius.

PORRO

SERENISS. REGIS ANGLIAE. Fo .14.

PORRO DE SALATIELE scriptum est, quod Zorobabelem habuisset filium, quemadmodum uterque testatur Euangelista. Sic enim Esdræ tertio, cap. quinto, traditur. Et Zorobabel filius Salatiel. Et rursus Aggei secundo dictum est, Assumam te Zorobabel fili Salatiel serue meus. Pater itaque naturalis ipsius Salatielis iuxta genealogiam Matthæi Iechonias fuit. Pater vero legalis eiusdem iuxta Lucae genealogiam erat Neri. Atque ad hunc modum utraque genealogia, sibi conciliatur. Hoc igitur alterum exemplum est exsequente legis Deuteronomicae.

TERTIVM EXEMPLVM.

HABETVR ET exemplum tertium ex eisdem genealogis, nimirum Obeth qui tametsi naturalis esset filius Booz iuxta Matthæum, erat nihilominus iuxta legem filius Maalon defuncti qui pridem fuerat maritus Ruth, quemadmodum traditur in libro Ruth.

CAETERVM HIC aduersarii forte dicent. Quid ad rem attinet? Nos enim de fratribus, & non de quibuscumque cognatis loquimur. Liber autem iste de cognatis mentionem tantum facit. Nos vero contra nihil dubitamus ad nostrum institutum, & haud mediocriter conferre librum illum. Nam & si Booz non esset frater Maalon, sed alius esset sanguinis propinquior, tamen si vel ipse Booz vel ille alius fuisset frater, eodem iure, hoc est Deuteronomica lege, tenebatur ad Ruth in coniugem accipiendam, namque enim ius aliud scriptum extitit, præter legem ipsam Deuteronomicam, qua vel Booz, vel ille alius urgebatur illam sibi copulare. Quamobrem & huius legis Deuteronomicae Noemi ibidem meminit. 3. ca. Dū hortaretur utraque nurum suum, maritis earum defunctis, quatenus in patriam suam rediret. Erant enim Moabitides. Et dixit ad eas Noemi,

Reuertite

DE CAUSA MATRIMONII

Reuertimini filiæ, cur venistis mecum: nam ultra habeo filios in utero meo, ut viros ex me sperare possitis. Quam aliā ob causam dixisset istud Noemi nurius suis, nisi propter legē Deuteronicam, qua iussum fuit ut superstes frater vxorē defuncti fratris illiberis acciperet. Nam si Noemi plures habuisset filios hi fuissent fratres Maalon, & Chelton ante defunctorum & tenerentur eadem lege coniuges earūdem accipere, propter quod & subdit Noemi, Reuertimini filiæ meæ & abite. Iam enim senectute confecta sum nec apta vinculo coniugali. Etiam si possem hac nocte concipere & parere filios, si eos expectare velitis donec crescant & annos pubertatis impleant, ante eritis vetulæ quā nubatis. Quis iam non perspicit hæc dicta fuisse propter legem Deuteronicam?

PROPTER QVOD enarratores huius loci legem eandem hic recensent. Præceptum, inquit, erat in lege Deuteronomi, 25. quod si aliquis moreretur sine hærede relicta vxore frater eius acciperet eā ad suscitandū semē fratri suo defuncto. **PALAM EST** igitur quod per hoc exemplum ad legem pertinet Deuteronicā, quodque Booz tametsi fuisset Maalon hoc ipsum fecisse teneretur.

SED ET IDEM colligi rursus potest ex his quæ inferius dicuntur, nam ubi iuxta Deuteronicam legem, solum erat calciamentum eius, qui cesserat iuri propinquitatis suæ, quæ & fuerat poena violatæ legis, dixit nati maioribus & vniuerso populo. Testes vos estis quod possiderim omnia quæ fuerunt Ely, Melech & Chelton, & Maalon tradente Noemi & Ruth Moabitidē vxorem Maalon in coniugiū sumpserim, ut suscitem nomen defuncti in hereditate sua, ne vocabulum eius de familia sua, ac fratribus & populo deleatur, nimirum ut suscitetur, & semen & nomen defuncti sine liberis

SERENISS. REGIS ANGLIAE. Fo. 15.

liberis, per eum qui sanguine propinquior fuerat, siue frater is fuisset siue cognatus alius. Nam ad proximum de sanguine eius hoc attinebat, ut teneret proximi consanguinei vxorem accipere, cum iste sine liberis esset defunctus. Alioquin si rem eam facere recusarit, multa legis ei subeunda fuit.

BOOZ ITA QVE cū esset vir iustus nosset quod virū alium sanguine propinquiorem ipsi Maalō defuncto, noluit Ruth eius vxorem accipere, nisi prius ille renunciasset iuri suo. Propter quod & Booz dixit ipsi Ruth, quemadmodū tertio cap. scriptum est. Nō abnuo me propinquum, sed est alius me propinquior, quod si te voluerit iure propinquitatis retinere, bene res acta est, sin autē ille noluerit, ego te absque ulla dubitatione suscipiam. Quam utique pollicitationē & potestea sancte præstitit. Nam rogato propinquiori illo, num iure propinquitatis vellet suscipere coniugem Ruth, vna cum hereditate, et eodem palā coram senioribus renuente, cedenteque iuri suo, mox illam Booz accepit in coniugem. Genuit itaque Booz ex ea filiū nomine Obeth, qui natura filius erat ipsius Booz, lege vero filius Maalon cognati sui qui dudum erat maritus ipsi Ruth.

PRAETER HAEC confirmat iste liber longuam eiusdem legis Deuteronicæ consuetudinem quarto cap. ubi sic habetur. Hic erat mos antiquitus in Israel inter propinquos, ut si quando alter alteri suo iuri cedebat, ut esset firma concessio, soluebat homo calciamentum suum, & dabat propinquo suo. Hoc erat testimonium cessionis in Israel. Porro quod dicit antiquitus hūc fuisse morem, potest etiam intelligi ante legem scriptam. Quandoquidem & ante legem scriptam, frater vxorem fratris absque liberis mortui ducere tenebatur. Quod de filiis Iudæ manifestum fuit uti mox dicatur su-

DE CAUSA MATRIMONII.

Cur sumus. Sed hæc pro tertio exemplo satis dicta sunt.

QVARTVM EXEMPLVM.

QVARTVM exemplum suppeditat nobis factum Iudæ, cuius & utraq; genealogia meminit. Is enim duos per ordinem filios vni foeminae dedit maritos, nempe Thamar & tertium item nondum adultum spopondit eidem se daturum. Istud certe non fecisset, nisi lege quadam eius temporis nondum scripta cogeretur. Quæ res compluribus iudicis è 38, cap. Gene. aperte liquet. Et præcipue ex eo quod post interitum duorum filiorum, scriptura dicit eum timuisse, ne si copularet tertium ipsi Thamar, & iste quoque moreretur, sicut & frater eius. Metuebat ergo tertium tradere coniugio Thamar, quia putabat huius foeminae complexibus priores perissem, nesciebat enim quod ob eorum scelera, deus occidisset utrumque. Quamobrem & quis non intelligit, eum aliqua causa coactum, ut sponderet nihilominus tertium filium vxori fratrum defunctorum? Spondit autem quemadmodum ex ipso textu dilucidum est. Dixit enim Iudas Thamar nurui suæ. Esto vidua in domo patris tui donec crescat Selach filius meus. Sic enim appellabatur tertius ille filius, qui tum vnicus Iudæ fuerat. Quis ergo Iudam credat, hunc tertium & eundem vnicum filium suum, tanto voluisse exponere discrimini, si non vehementi quadam vrgeretur causa? Et ea certe non alia fuit quam traditio patrum, quæ legis, tametsi non scriptæ, vigorem habebat. Inoleuit enim à patribus consuetudo promanans à legibus per deum Abrahamæ datis, qua fratres vxores fratrum, qui sine liberis fato concessissent, acciperent in coniuges. Nā haud dubie, nisi lex talis Iudam adegisset, is nunquam tertium filium spopondisset, ne similis interitus, filio tum vnico, contingeret, qualis ante duobus fratribus prioribus usu venit.

HIS

SERENISS. REGIS ANGLIAE. Fo. 16.

HIS ACCEDIT quod similibus propè verbis usus est, his quæ in lege habentur Deuteronomica. Dixit enim ut in eodem refertur, ad secundum eius filium, priore sine liberis defuncto. Ingressum ad vxorem fratris tui, & sociare illi, ut suscites semen fratri. An non Deuteronomica lex, eisdem sermone lata est verbis? Sic enim iubet Moses, ut si fratrum vnus absque liberis mortuus fuerit, alter eius vxorem accipiat, ut suscitet semen fratris sui. Propter quod & interpretes affirmant legem talem in consuetudine patribus fuisse, priusquam per Moysen fuisset lata.

ADDE QVOD Thamar posteaquam diuulgatum fuisset eam ex alio concepisse quā Selach, cui iure consuetudinis debebat, ignibus adiudicabat, velut adultera. Quod si nulla fuisset talis consuetudo, quæ legis vigorem obtinuit, longissime distasset eius facinus ab adulterio, nec debuit adeo seueriter ignibus adiudicari.

PO R R O quæ essent inter Selach Thamarque sponsalia, palam est ex ipso textu. Potest enim pater pro filio spondere. Quamobrè & Iudas nurui suæ Thamar dixit. Esto vidua in domo patris tui, donec crescat Selach filius meus: per idem ac si dixisset. Nondum aptus est Selach nuptiis, ut tradam eum tibi. Sed ubi pubertatis annos excesserit, id fiet. Interea viuas in edibus patris tui. Cui quod sponsionem, scriptura testatur illam consensisse. Nam dicit eam iuxta Iudæ præceptum abiisse & habitasse in domo patris sui. POSTREMO quod fornicationis culpam Iudas sibi ipsi potius imputari quam Thamar, planè iudicat tertium eius filium lege fuisse ipsi Thamar debitum. Nam ita Iudas re coperta, dixit de Thamar. Iustior me est, quia non tradidi eam Selach filio meo. Intellexit enim se potuisse vitare lapsum Thamar, si citius pro ut lege tenebatur coniunxisset eam filio suo, Ex his igitur clariss.

DE CAUSA MATRIMONII 33

clarissimum est quod temporis illius consuetudo ligabat fratres, quatenus fratrum uxores, qui sine liberis obissent coniugio sibi copularent. In cuius rei corroboracione plures hic auctores citare queo, ut prolixitatis tedio vereretur grauari lectorem. SED HIC obicitur nobis nescio quid ex opere imperfecto quod dicunt esse Chrysostomi, Thamar fuisse virginem, & non carnaliter cognitam a duobus illis Iudae filiis. Nos vero licet paucis refutare possemus, opus hoc non esse Chrysostomi, quandoquidem & eruditorum calculis adulterium & nothum iudicabatur, tum propter filii dissonantiam, tum propter apochryphum, quod ibi de reuelatione per angelum ipsi Iudae, facta traditur, tum quod contraria quaedam in opere dicta sunt. Licet, inquam, testimonium ex hoc libro sumptum ob haec repellere facile possemus, respondemus tamen quod id testimonium nobis neutiquam aduersatur. Quid enim si Thamar fuisset virgo, quum hoc Iudas ignorarit. Putabat enim eam fuisse corruptam, quod & Chrysostomus ibi confitetur. Haec, inquit, ita de filiis gesta, cum nesciens Iudas dolumentaretur, poenitens quia nephandum opprobrium cum nuru sua, ut putauit fecisset in Israel. Ecce dicit Iuda nescivisse de filiis haec ita gesta, nempe quod a deo puniebantur propter seminis effusionem, & putasse per eorum amplexus Thamar vere nurum suam effectam. Quare palam est Iudam non ideo, secundum filium dedisse Thamar quod ipsa virgo fuisset & incorrupta, quum haec ille prorsus nescivisset, nihil igitur eis Chrysostomus hoc loco proderit ad infirmandum istud exemplum. CAETERVM quod non sit opus pluribus exemplis docere factum, quod fratres ita relictas fratrum, quum absque liberis decessissent acceperint, vel ex eo liquet in libro Ruth, asseritur eiusmodi morem & consuetudinem antiquitus fuisse, ut proxima

SERENISS. REGIS ANGLIAE. Fo. 17.

ut proximus de sanguine relicta cognati sui acciperet in coniugem, alioqui discalcietur. Id quod in probrum & dedecus eius factum est, quod nolisset suscitare semen cognato suo.

PROHIBITIONES LEVITICAE

cas non esse vniuersaliter intelligendas.

NVNC IGITUR quum sit abunde monstratum legem illam Deuteronomicam praecipuam esse, non permissiuam solum, & quod de germano fratre, vel alio quouis qui tum superstes erat magis propinquo accipiendam simul, & clarissimis exemplis ostensa est ipsius legis executio, reliquum est ut de prohibitionibus Leviticis quibus aduersarii mordicus insistent aliquid dicamus. Ostendemus & has haudquaquam vniuersaliter intelligi debere, quod quod vniuersaliter enunciatae fuissent. Quam rem & agemus primum, auctorum testimonis, quae sane possumus innumera proferre, quibus omnino fides maior adhibenda est quam nudis aduersariorum asseuerationibus.

AVGVSTINVS.

DIVVS imprimis Augusti, vir acerrimo ingenio, neque minori scripturarum eruditione de prohibitionibus Leviticis differens, qua prohibetur frater uxorem fratris ducere docet eam triphariam intelligi posse, hoc est aut de viui fratris uxore, aut de uxore quam ante repudiarat frater, aut de fratre qui decesserit absque liberis. Sed Augustinum ipsum audiamus quaestione. 61. super Leviticum.

PRIMVS SENSVS.

TURPITVDINEM, inquit, uxoris fratris tui non reuelabis. Turpitudine enim fratris tui est. Quaeritur utrum hoc viuo fratre an mortuo sit prohibitum, & non parua quaestio est. Ecce primum sensum quem huic prohibitioni tribuit Augustinus, Et dicit haud parua esse quaestionem, an de viuo fratre

DE CAUSA MATRIMONII 32

fratre, an de mortuo prohibitio ista lata sit. Certe si non parua quaestio sit, oportet habere plurimū ambigua. Neutrāq; partē posse faciliter oppugnari. Quare si quis tueri velit sensum hunc de viuo fratre, posset hoc ipsum inuincibiliter facere. Obicit nihilominus Augustinus pro contrario sensu, verum admodum debiliter. Si dixerimus, inquit, de viui fratris vxore loquūtā scripturam, vno generali praecepto, quo prohibetur homo ad vxorem accedere alienam, etiam hoc utiq; continetur. Sed haec obiectio parum efficax est, quum inter easdem Leuiticas prohibitiones, quaedam peculiariter & nihilominus generaliter prohibita sunt. Exempli causa. Generalis quidem prohibitio est. Turpitudinē sororis tuae, ex patre siue ex matre, quae domi vel foris genita est, nō reuelabis. Quare nihil oberit illa obiectio. Sed istas obiectio- nes alibi pluribus confutauimus.

SECUNDVS SENSVS.

QVOCIRCA veniamus ad secundū sensum quē subdit ubi pro altera parte ratiocinat. Sed rursus, inquit, si fratre mortuo intellexerimus prohibitum esse ducere fratris vxorem, occurrit illud qd excitandi seminis causa, si ille sine liberis defunctus esset, iubet scriptura esse faciendum. Ac p hoc collata ista prohibitionē cum illa iussione ne inuicem aduersentur intelligenda est. Exceptio, idest nō licere cuiq; defuncti fratris vxorē ducere, si defunctus posteros dereliquit. En alterum huius prohibitionis intellectum nempe qd prohibitio illa tantum se extendit ad vxorem defuncti fratris qui liberos post se reliquit.

TERTIVS SENSVS.

ADIICIT & his tertium sensum Augustinus cōtinēter subdens, Aut etiam istud esse prohibitū, ne liceret ducere fratris vxorē

SERENISS. REGIS ANGLIAE. Fo. 18.

trīs vxorem, etiam si à fratre viuo per repudium recessisset, hoc est qd non generaliter fraternae coniugis nuptiae prohibeantur, sed eius coniugis quae pridem à fratre fuisset repudiata. In summa negat Augustinus hanc prohibitionem generaliter accipiendā esse.

QVANDO igitur nullus horū sensuū nobis aduersat palam est nihil officere nobis prohibitiones ipsas Leuiticas. Quin & hoc protestamur, nos arctari nolle ad aliquē vnum istorū sensuū, cum nullus eorū sit, qui nō defendi facile queat ab erudito quouis. Sicut enim Augustinus recensitis tribus modis, quibz impia Fausti obiectio, cōtra genealogiā Christi dilui posset, dicit se nolle astringi ad aliquem vnum eorūdem. Sic & nos hoc loco protestamur, nolle nos coarctari, ad aliquē vnum istorū modorum, quibus limitatā ostendimus Leuiticā prohibitionē. Sed & quisquis aliquē istorū sensuū approbat, eū pro nra parte militare cēsemus. Nā is palā indicat prohibitiones Leuiticas vniuersaliter intelligi non debere. Quū igit alius autoribz aliū placere sensum aduertamus, oēs in medrū pferemz, vt planē iuxta sentētias oīm pspicuū fiat Leuiticas prohibitiones haudquaq; generaliter intelligi debere.

RODVLPHVS FLAVIACENSIS.

PRIMUM illum ab Augustino sensum traditum Rodolphus Flaviacēsis vir in scripturis exercitatissimz, q & plixos in Leuiticū edidit Cōmētarios, nō semel approbat. Turpitudinem, inquit, vxoris fratris tui nō reuelabis, quia turpitudine fratris tui est. Quod tamē de fratre viuēte intelligēdū est, cū lex alibi praeceptat. Si quis mortuus fuerit nō habens filios, vt ducat frater eius vxorem illius, & suscitet semen fratri suo. ECCE HIC prorsus affirmat de fratre viuo accipiendum. Rursum, Sororem, inquit, vxoris tuae in pellicatum illius

DE CAUSA MATRIMONII

Illius non recipies, nec reuelabis turpitudinem eius adhuc illa viuente. Quod superius de duobus fratribus, ne vnam accipiant dum adiuuant vtrique, hoc nunc de duobus præcipit fororibus, ne vni nubant vtrique viuente, nec duorum ergo fratrum, si primus defunctus fuerit vni mulieri, nec duarum fororum si prima obierit vni viro nuptias contradicit. Et hic planè docet particulam hanc viuo fratre subintelligendam, quemadmodum & Moses de sorore vxoris dicit, ipsa viuente. POST HAEC subdit, Cum vxore proximi tui non coibis, nec seminis commixtione maculaberis. Cum consanguineis aut consanguineorum coniugibus, si coeat quis incestus dicitur, Cum vxore vero proximi adulterium. Sed de marito viuente hoc accipiendum est. Alioquin si mortuus fuerit vir mulieris, soluta est a lege viri. HAEC Rodolphus ille cap. quarto lib. decimotertio.

ET HIC ostendit, quod sicut in prohibitione vxoris proximi, subauditur ipso viuente, sic & in prohibitione vxoris fratris, subaudiri debet fratre viuente.

HVIC subscribit Petrus Blesensis Archidiaconus vir eximie doctus & acerrimi iudicis, ubi de gradibus affinitatis describit epistola. 116. tandem ita concludens. Sanè in primorum parètum coniugio, duæ tantum personæ præ raritate hominum, pater & mater videlicet a lege coniugali exempti sunt. Vbi dicitur, propter hoc relinquet homo patrem & matrem, & adhærebit vxori suæ. Id est nec patri filia nec matri filius matrimonialiter adhærebit. Processu tēporis exceptit legistatorem matrem nouercam, sororem, neptem, amitam, materteram, vxorem patris, nurum vxorem fratris, subaudi viuentis.

DRUTHMARVS.

CHRISTIANVS etiam Druthmarus cuius & ante meminit

SERENISS. REGIS ANGLIAE. Fo. 19.

meminimus, in Euangelium Matthæi scribens ita dicit. Eam prohibitionem intelligi debere viuo fratre. Sic enim ait. Herodes enim tenuit Ioannem. Adduxit eum de deserto, ubi fuerat, & relegauit Macheroto in carcere, propter Herodiadem vxorem fratris sui, iam fuerat fratris sui, sed tunc non erat: dicebat enim illi Ioannes. Non licet tibi habere eam, scilicet viuente fratre.

HUGO CARDINALIS.

HVC ACCEDIT & Hugo Cardinalis in Comentariis Matthæi, sic eiusdem Euangelistæ verba recensens. Dicebat enim illi Ioannes. Non licet tibi conuerso ad legem Iudeorum habere eam, fratre adhuc viuente, quia lex prohibet hoc Leuitici. 18. Turpitudinem vxoris fratris tui non reuelabis, sed frater superstes debebat suscitare semen fratri suo defuncto sine semine, Deuteronomii. 25. Vult igitur Hugo Cardinalis prohibitionem ipsam Leuiticam intelligi fratre viuo. AVTOR GLOSSAE INTERLINEARIS. SED ET autor glossæ Interlinearis in Matthæum super eiusdem verbis. Nempe dicebat illi Ioannes. Non licet tibi habere eam, adicit, fratre adhuc viuente, mortuo enim non prohibebat lex. En fratre viuo lex Leuitica duxit illicitum ut quis vxorem sui fratris duceret. At mortuo fratre, non fuit illicitum, quia lex, ut ait, non prohibebat. Quare neque secundum hunc prohibitionem illa Leuitica fuit generaliter accipienda, sed spectatim fratre viuo.

ALEXANDER DE HALES.

HIS ASSENTITVR Alexander Halensis qui propter iudicii sinceritatem, autor irrefragabilis appellatur. Is parte secunda, suæ summæ questione. 169. Membro quarto. querit vtrum fuerit licitum tempore legis, quod duo fratres eandem acciperent. Et citat in vtraque partem scripturas, alteram quod non sit licitum ex Leuitici. 18. Turpitudinem vxoris fra-

C III tris tui

DE CAUSA MATRIMONII.

trīs tui non reuelabis, quia turpitudine fratris tui est. Alteram
q̄ liceat ex Deuteronomio. 25. Si quis absq̄ liberis mortuus
esset, præcipit dominus, vt frater defuncti vxorem eius acci-
piat. Tandemq̄ respondit ad hunc modum. Dicendum est q̄
illud quod in lege dicitur, q̄ nullus accipiat vxorem fratris
sui, intelligitur ipso viuente. Vna enim lex per aliam expla-
natur. **HÆC ALEXANDER.**

BONAVENTURA

CONSENTIT illi discipulus eius Bonauentura. 39. dis.
4. ar. 2. questio. quarta. qua querit de personarum illegitimi-
tate. Vbi & respondet in hunc modum, dicendum q̄ illegiti-
mitas personarum ad matrimoniū est duplex, vna est secun-
dum naturam, & institutionem diuinam, vtpote q̄ filius nō
contrahat cum matre, neq̄ pater cum filia. Item q̄ alligatus
vuxori nō ducat aliam, veletiam in gradibus diuina lege pro-
hibitis. Leuitici. 18. vt dicunt iurisperiti. vbi prohibetur se-
cundus gradus. Et hæc illegitimitas astringit fideles, & infi-
deles. Et si in tali illegitimitate cōtrahitur matrimoniū apud
infideles, soluitur cum veniunt ad fidem. Quia vt dicit Am-
brosius. Quod extra dei decretum factum est, non est putan-
dum matrimoniū, sed cum cognoscitur emendandū. Vnde
de si Iudæus contrahat cum sorore in secundo gradu, ad fidē
veniens ab ea separatur. Si autem contraxerit cum vxore fra-
tris, quia hoc est in lege cōcessum minime separatur. Alia est
illegitimitas ex constitutione ecclesiæ, vt sunt personæ infra
quartum gradum. Et hæc non arctat infideles.

EN AVDIS Lector q̄ illegitimitas in gradibus diuina
lege prohibitis astringit fideles, & infideles. Neq̄ istud sim-
plicitè asserit, sed vt dicūt, inquit, iurisperiti. Et q̄ Iudæus q̄
cōtraxit cū vxore fr̄is veniens ad ecclesiā nō debet separari.
Seperari

SERENISS. REGIS ANGLIAE. Fo. 20.

Separandus tamē esset, si cōtractus iste cōtinetur sub Leuiti-
cis prohibitionibus. Quocirca manifestum est hoc autore
nuptias fratris cū vxore fratris defuncti nō esse diuino iure
prohibitas. **SED ISTVD** apertius fiet ex postremi ar-
gumētī solutione. Sic enim obicit apud infideles. prophanū
est vxorē fratris accipere in vxorē. Sed nouiter cōuersus de-
bet se fidelibus cōformare. Ergo debet hmōi matrimoniū
reputari prophanū. Ad hanc obiectiōē ita respōdet. Ad id
quod obicitur, q̄ prophanū est vxorē fratris ducere in vxo-
rem vel etiā habere, dicendū q̄ hoc verū est propter ecclesię
mandatū, quo q̄ iste non astringitur, nō debet illud coniu-
giū reputari prophanū. Vnde iste ex quo venit ad fidē, alli-
gatur vt amplius nō cōtrahat cōtra ecclesię statutū. Si tamē
cōtraxit nō debet solui, nec tenetur dimittere, quia ad ipsum
nō se extendit institutio ecclesiæ. **HÆC Bonauentura.**
EX QVIBVS apertissimū est hunc sensisse nuptias cū
vxore fratris defuncti, nequaquā fuisse diuino iure phibitas.

IOANNES SCOTVS.

ADIICIT istis Ioannes Scotus acutissimus questio-
nū exagitator, q̄ diuino iure, nulla prorsus affinitas, hoc est ra-
tione affinitatis impedit matrimonium. Nā in. 4. dis. 41. que-
stio. de affinitate dicit, q̄ ratio cur affinitas simpliciter impe-
diat matrimoniū, nō est alia nisi statutū ecclesię, illegitimatis
affines. Ex q̄ dilucide consequitur, q̄ affinitas inter fratrem &
vxorem fratris, nullum præstat impedimētū fratre mortuo.
Quocirca neq̄ prohibitio Leuitica iuxta Scotū quicq̄ ob-
sistit, quo minus defuncti fratris vxorē frater ducere queat.
PORRO statutum ecclesiæ quū sit ab hominibus ordi-
natum, nemini dubitū est, quin cū eo Pōtiffex valeat dispēsa-
re. Arbitratur itaq̄ Scotus Mosaicam legem in hac re nihil
C iiii Christia

DE CAUSA MATRIMONII.

Christianos obligare, nisi quatenus esset à Christo corroborata, vel per ecclesiam de nouo instituta.

OBIECTIO QVAEDAM.

SED HIC IOANNI Scoto fortassis obiciēt, affinitatem quæ est cuiq; cum nouerca sua. Nam cum ea sit vxor patris, non licebit filio coniungere illam sibi. Vetat enim id Leuitica prohibitio dicens. Turpitudinem vxoris patris tui nō reuelabis. Et rursum in Deuteronomio scriptum est. Non accipiet homo vxorem patris sui, nec reuelabit operamētum eius. Ad hæc & Paulus Corinthium illum Sathanę tradidit, ad interitum carnis, q; vxore patris abusus fuisset. **AT HIC** Scotus facile respōdebit præceptum illud hodie vigorem suum seruare, non ratione affinitatis, quæ contracta est inter filium & nouercam, sed ratione alterius præcepti, quo mandatur honor esse patri deferendus, dehonestatur enim patrem quisquis abutitur eo vase quo pridem vsus fuerat pater, atq; ob istud non licet filio nouercam contingere, vel patre mortuo.

SED ET fortasse responderet illas prohibitiones intelligendas esse viuo patre. Nam ipso mortuo non rarum fuit apud alias nationes, vt filius nouercam duceret. Quare nec Paulus, si de mortuo patre fuisset loquutus, non dixisset talem abusum, nec inter gentes auditum fuisse.

Quum enim gentium complures nationes, quemadmodū historis proditum est, hanc vsurparint consuetudinē, vt patrum vxores ducerent, non affirmasset certe Paulus, talem abusum nec inter gentes auditum. Corinthius igitur ille, de quo loquitur Paulus, id flagitii patrauit, adhuc viuento patre, quemadmodum & Ruben fecisse traditur viuēte Iacob, & Absalon viuente Dauid. Sic enim ad Ruben Iacob mortu-

turus

SERENISS. REGIS ANGLIAE. Fo .21.

turus dixit. Non crescas quia ascendisti cubile patris tui, & maculasti stratum eius. Et de Absalone quoq; scriptum est, q; iuxta consilium Achitophelis ingressus fuerat ad concubinas patris sui adhuc viuentis, neq; istud dicimus ex nostro capite. Verum Sedulius grauis autor in priorem epistolam ad Corinthios hoc testatur. Nam ipsum facin⁹ quod ille Corinthius cum nouerca sua perpetravit Sedulius aperte vocat adulteriū. At adulteriū nequaq; sit nisi viuento viro. Quocirca, viuo iam patre suo, Corinthius ille nouercam accepit, neq; Sedulius solus hoc dicit, verum etiam Petrus de Tharenasia, simul & Kilvarby super Commentariis eiusdem epistolæ confirmant idipsum dicentes, illum Corinthium eodē genere peccati peccasse, quo peccauit olim Rubē patriarcha. Quamobrem & patre viuo Corinthius ille nouercam accepit, sicut & Ruben viuento adhuc Iacob patre suo cubile patris sui ascendit. Sed quid autores huc cito, quandoquidem ipse Paulus suis ipsis verbis rem hanc testatur apertissime. Sic enim de Corinthio illo pariter & eius patre tradit. 2 ad Corint. 7. Scripsi vobis nō propter eum qui fecit iniuriam, nec propter eum qui passus est. Quibus verbis dilucidum est vtrunq; fuisse superstitem, & eum qui rapuit nouercam à patre, & patrem à quo rapta fuit quiq; tam insignem passus est iniuriam, palam igitur est, q; viuo patre Corinthius ille nouerca fuisset abusus. Quare nihil aduersum nos facit Paulus. Adde q; cum aliis gentibus, tum & Persis in morem fuit defunctis patribus nouercas ducere. Quam rem etiam præter historicos, Augustinus in quæstionibus Leuiticis testatur, dicens. De his ergo personis loqui videtur, quæ possent non habentes viros in matrimoniū conuenire, nisi lege prohiberentur, sicut fertur esse consuetudo.

Cv Persarū

DE CAUSA MATRIMONII.

PERSARVM. Quibus verbis Augustinus insinuat, foras illas de quibus loquitur Moyses, postquam viri earum mortui fuerint nubere posse, iuxta Persarum consuetudinem, si non Mosaisca lege prohiberentur. Quocirca nec talis affinitas quicquam impedit, nisi quatenus a Christo corroborata sit, vel per ecclesiam de nouo instituta.

FRANCISCVS MARO.

POST SCOTVM, sequutus est Franciscus Maro, quilibro quarto Sententiarum dist. 41. quaestionem de Affinitate ventilans, num ea matrimonium impediat, pro utraque parte scripturam producit, alteram ex Deuteronomio. 25. quae tenebatur, ut dicit, frater fratris uxorem iuxta legem accipere, In contrariam partem recenset ex verbis Baptistae, Luc. 3. Coarguentis Herodem, quod sui fratris uxorem accepisset. Respondens igitur ad quaestionem quattuor tempora distinguit. Et dicit primum quod in linea transversali, tempore legis naturae, nullum affinitas matrimonio praestitit impedimentum. Quam conclusionem probat exemplo Iudae, qui Thamar dedit uxorem duobus filiis alteri post alterum. Addit insuper quod tempore legis scriptae precipiebatur, ut frater suscitaret seminem fratris & accipiat eius uxorem. Tertio dicit, quod pro tempore primitivae ecclesiae, non videat, quid affinitas impediat, nimirum ideo, quod nondum fuerat aliquod ius positivum institutum.

POSTREMO dicit quod nunc adiectis in hac re per ecclesiam prohibitionibus, affinitas omnino matrimonium impediat.

HACTENVSMARO.

CONVENIT igitur cum praecipiente suo Ioanne Scoto, quod hoc tertio tempore nempe post institutionem ecclesiae, solum affinitas impediat, & non sub aliquo priorum. Quocirca mortui fratris uxorem fratri semper iuxta istos ducere licuit.

VVendel,

SERENISS. REGIS ANGLIAE. Fo .22.

VVENDELMVS IN SVPPLEMENTO.
SVBSCRIBIT HIS autor supplementi Gabrielis, in quarto. 41. dist. quaestio .1. dubium istud proponens. An impedimentum affinitatis, sit de iure diuino, positivo, aut ecclesiae statuto. Cui respondet ad hunc modum. Affinitas est impedimentum matrimonii duntaxat ex ecclesiae instituto, affines ad matrimonium in certis gradibus illegitimante. Ex quibus uerbis aperte colligitur quod mortui fratris uxorem, fratri ducere non est diuino iure prohibitum.

ALBERTVS COGNOMEN

to Magnus.

ALBERTVS insuper cognomento magnus, in Commentariis Marci. Vbi Ioannes Herodem reprehendit, quod acceperit Herodiadem, uxorem Philippi fratris sui. Quia illam, inquit, adhuc viuente Philippo duxerat Herodes, quod secundum legem erat morte plectendum crimen, Deuteronomio. 22. Qui duxerit uxorem fratris sui, rem facit illicitam, uterque moriatur, post mortem quidem fratris, potuisset duxisse, ut semen fratri defuncto suscitaret, sicut dicitur Deuteronomio. 25. Ecce dicit licuisse Herodi post mortem Philippi fratris sui illam ducere. Quare censuit Albertus prohibitionem ipsam Leviticam, de non ducenda fratris uxore intelligendam esse fratre viuo. Porro super Matthaeum rationem naturalem asserit legis Deuteronomicae, docens esse naturae consentaneam. Nam primo recensita lege Deuteronomica, subiicit rationem legis. Legis, inquit, ratio fuit distinctio hereditatum, & memoria patrum, quam in filiis voluit remanere dominus. Et ideo praecipit, ut suscitaretur semen fratri defuncto. Postea legem ipsam explicat. Si quis mortuus fuerit in hereditate sua, non habens filium, vel filiam heredem,

DE CAUSA MATRIMONII

heredem, Sicut patet de filiabus Salphaad, Numeri. 27. quia per filiam potest suscitari nomen eius, sicut per filium ut dicitur frater eius non vterinus semper, sed propinquior genere sicut Ruth tertio de Booz qui duxit Ruth ut suscitet semen fratri defuncto. Videtur ex modo loquendi significare, hoc quod dicunt naturales, quia quous semen adeo non sit efficax ad fecundandum, tamen est efficax ad alterandum qualitates matricis. Et ideo mulier ex secundo marito, generat saepe partum similem marito priori, si non magnum tempus interponatur inter viduationem primi, & concubitus secundi. Et hoc importat quando dicit suscitetur. Quia in se sopita qualitate matricem infecit, & ex secundo fecundante suscitatur, ut qualitates imprimat partui, quae ex ipso in matrice remanserunt, quous ipsum semen effluerit. Signum autem huius est, quod si leprosus coeat cum muliere, & si sanus cito post coeat cum eadem, sanus efficitur leprosus, eo quod matrix qualitatibus corrupti seminis infecta sit. Hoc à patribus ante legem servabatur. Vnde Gene. 38. Filii Iudae acceperunt successine Thamar, ut vnus alteri semen suscitaret.

HAEC ALBERTVS.

IN QVIBVS verbis docentur, quae non parum ad institutum nostrum faciunt, Hoc est tam ratio legis quam exempla de filiabus Salphaad, & de Booz ac Ruth, atque de filiis Iudae & Thamar. Quodque lex Deuteronomica diu ante Moysen observabatur. Et quod eadem non solum de fratre vterino, sed etiam de quolibet propinquiori sanguine debeat intelligi. POSTREMO quod lex ipsa natura consentanea sit, ut pluribus argumentis ibi declarat. Et eadem apertius in Lucam explicat ubi rem eandem tractat.

QVAMOBREM & iuxta praedictos autores omnes
nullum

SERENISS. REGIS ANGLIAE. Fo. 23.

nullum fuit diuini iuris impedimentum in matrimonio isto de quo iam agimus, sed humani iuris duntaxat, cum quo, contra quamvis difficultatem Pontifici licuit dispensare.

SED IAM ad alterum Augustini sensum accedamus. Vbi nec desunt autores plurimi, qui sensum ipsum comprobant. Nempe quod Leuiticae prohibitiones, haud quamquam extendantur ad uxorem fratris absque liberis mortui.

IOANNES CHRYSOSTOMVS.

ETHIC Chrysostomus imprimis occurrit qui super Matthaeum ita scribit. Quoniam multos opinor, criminis causam vnde caedes aborta est ignorare, opere precium duco, id nunc dicere, ut legum latoris prudentiam videatis. Quae nam erat ergo prisca illa lex, quam Herodes conculcabat & Ioannes vlscibatur? Si quis absque liberis obierit, fratri eius uxor sua detur. An quoniam nullo solatio mors mitigabatur, & pro vita omnia facere licebat. Lex promulgata fuit ut frater viuens mortui fratris uxorem ducat, & foetus inde procreatus defuncti nomine appellaretur, ne domus scilicet illius omnino corrueret. Nisi enim liberos defunctus reliquisset, quae res maxime mortis consolatio est, intollerabilis luctus, atque inextinguibilis fuisset. Idcirco tale solamen conditor legum excogitauit, & nasciturum eius nomine vocari praecipit, Cum vero liberi erant defuncti nullo modo tale matrimonium procedebat. Sed cur nam ita inquires? Nam si alii uxorem defuncti ducere licebat, nonne multo magis fratri? minime. Voluit enim latius affinitates euagari, ut multis modis inter se hoies vincerentur. Quare igitur non alius esse, quam frater, siue liberis defuncti uxorem ducebat, quia eo pacto nequaquam defuncti foetus putaretur. Nunc autem si frater generaret, probabilis animos hominum occuparet cautio, quous & alioquin
nulla

DE CAUSA MATRIMONII 112

nulla necessitate alius vrgebatur defuncti domum restituere, quod a fratre tunc ppinquitate postulabatur. Quoniam igitur Herodes vxorē fratris, cuius filia viuebat, duxit, hac de causa Ioannes criminatur.

HIC HABES Lector ex Chrysostomi sententia cur Ioannes criminatur Herodē, nimirū ideo, q̄ quum Philippus frater eius prolem reliquisset. Herodes tamen illius accepisset vxorem, nō autē fuisset eū criminatus, si prolem nullam reliquisset. Putabat enim Chrysostomus Philippū tūc fuisse mortuum. Atq; ob id si prolem nullam habuisset, bene licuisse Herodī vt duceret vxorem ipsius, neq; Leuiticam prohibitionem quicq; obstitisse.

HABES etiā q̄ lex Deuteronomica fuisset instituta ī solatium mortis, vt p̄ eā esset mori spes ppetuādī noīs & familię.

THOMAS AQUINAS.

SVBSCRIBIT illi diuus Thomas nā in prima secundę. Postq̄ vnīuersam legē veterē in moralia, ceremonialia, iudicialiaq; diuiserit, atq; de moralib; & ceremonialibus copiose disseruerit, veniens tandē ad iudicialia quęst. 105. ar. 4. Querit an lex vetus, iudicialia p̄cepta cōuenienter tradiderit circa res domesticas: Vbi inter cętera argumēta septimo loco sic ratiocinat̄. Dominus in vxoribus ducendis, quosdam cōsanguinitatis & affinitatis gradus p̄cepit esse vitandos, vt patet Leuitici. 18. Inconuenienter igitur mandatur Deuteronomi. 25. Quod si aliquis esset mortuus absq; liberis, vxorē ipsius frater eius acciperet.

HVIC ARGUMENTO postea respōdens, ita subdit. Ad septimum dicendū, q̄ sicut Chrysostomus dicit sup̄ Matthēū. Quia immitigabile malū erat mors apud Iudeos, qui oīa pro pręsenti vita faciebāt, ideo statutum fuit, vt defuncto

SERENISS. REGIS ANGLIÆ. Fo. 24.

functo filius nascere ex fratre, quod erat quędā mortis mitigatio, non autē alius q̄ frater aut ppinquus iubeatur accipere vxorem defuncti. Quia non ita crederetur is, qui ex tali cōiunctione erat nasciturus esse eius filius q̄ obiit. Et rursum extraneus, non ita haberet necessitatē statuere domū eius qui obierat sicut frater, cui etiā ex cognatione hoc iustum fuerat. **HACTENVS** ipse Thomas.

VBI VIDES Lector q̄ ex ipso Chrysostomo rationē & causam recēlet diuus Thomas, cur Leuitica prohibitio neūtiq; extēdatur ad vxorē fratris absq; liberis defuncti. Sed talis defuncti frater iubetur vxorem accipere, nimirum ob mitigandū mortis malum, vt videlicet ita moriturus nonnullā haberet spem perpetuandī sui nominis & familię.

NICOLAUS DE LYRA.

NICOLAUS etiā de Lyra bibliorū interpres, & in scripturis Iudæorū apprime peritus recensens Leuiticā prohibitionem subdit. Excipitur tamē casus, scilicet quādo frater moritur absq; liberis. Tunc enim frater viuens, non solū potest eā accipere in vxorem, sed etiā tenetur eam accipere. **HAEC LYRANVS.**

EX QVIBVS verbis dilucidū est hūc sensisse prohibitionē ipsam Leuiticā haudquāq; vnīuersaliter accipiendā esse. **CARDINALIS DE TURRE CREMATA.** **IOANNES** etiā de Turre cremata super Decretis. 35. quęst. 2. & 3. Vbi de consanguinitatis & affinitatis gradibus disserit, proponit hanc quęstionem. Vtrum Papa posset dispensare in gradibus cōsanguinitatis diuina lege prohibitis, talem facit obiectionem extra de diuor. cap. Deus. Papa concessit contrariis illius gentis ob infirmitatem eorum, vt matrimonii cōtractis cum relictis fratrū vtātur. Sed matrimonium

DE CAUSA MATRIMONII

nium cū vxore fratris est diuina lege prohibitum. Ergo, &c.
RESPONDIT huic obiectioni dicens, q̄ in casu in quo mortuus frater fuisset sine prole, non erat prohibitum lege diuina q̄ mortuo illo frater eius cōtraheret cum relicta. Et ideo Papa non proprie dispensat, sed prācipit siue cōsentit q̄ in casu illo, quo non erat prohibitū maneat. Vnde ait. Si cum fratribus decedentibus sine prole, vt semen defuncti iuxta legem Mosaicam suscitarent cum talibus cōtraxerunt. **HAEC** ibi. **SENTIT** itaq; Cardinalis non esse diuino iure prohibitum, vt frater vxorem fratris absq; liberis mortui coniugio sibi copulet.

INNOCENTIVS TERTIVS.

INNOCENTIVS itidem tertius autor eiusdem Decretalis, Deus qui ecclesiam. Si cum ea Decretali contuleris aliam extra de restitutione spoliatorum. cap. litteras, manifeste conuincitur eiusdem opinionis esse, videlicet cum vxore fratris absq; liberis mortui, nō esse diuino iure prohibitas. Nam in cap. litteras, planē testatur Papam non posse dispensare cū his quæ diuino iure sunt prohibita. Hic autem in cap. Deus. ostēdit Papam posse dispensare cum nuptiis fratris. Vbi frater absq; liberis decesserit. Quare necesse est, aut q̄ sibi cōtradicat, aut q̄ sentiat huiusmodi nuptias nō esse vetitas diuino iure.

ANTONIUS DE ROSELLIS.

CORROBORAT hoc ipsum Antonius de Rosellis in eo opere quo potestati Pontificis pro virili detrahit. Nam post multa sic tandem concludit. Ex quibus, inquit, concludo q̄ in casibus lege diuina prohibitis in matrimonio ecclesia non dispensat. Et ita dixit expresse textus in dicto cap. litteras de resti. spoli. & expositiones q̄ nō oporteat vel nō expedit positę p̄ glo. in dicto cap. litteras sunt falsę. Et hęc sufficiant

SERENISS. REGIS ANGLIAE. Fo. 25.

clant de hoc dubio, Ex istis inferitur q̄ Papa posset dispensare, vt frater relictam fratris vxorem acciperet, quando frater decessisset sine sobole, quia talis coniunctio iure diuino erat permissa. Et de hoc est casus in cap. si. de diuorciis. Vbi Papa dispensat cum infideli conuerso, vt retineat vxorem quondam fratris defuncti sine sobole, vt ibi. **HIC** cernis Lector q̄ ex conferentia duarum illarum Decretalium, nempe, litteras, & Deus qui ecclesiam. Antonius infert q̄ Papa possit dispensare cum nuptiis fratris, vbi frater absq; liberis decesserit, nec istud esse contra ius diuinum.

PETRVS COMMESTOR.

PETRVS etiam Commestor, quem & magistrum historiarum vocant, in historia super Leuiticum cap. 24. prohibitiones Leuiticas recensens, Quum ad fratris vxorem venerit, dicit eam habere determinationē, cuius verba subiciam. In primorum quidem parentum coniugio propter hominum raritatē, solum duas personas exclusit, dominus a coniugio dicens. Propter hoc reliquet homo patrem & matrem, idest, nec filius matri, nec patri filia copulabitur. Sub lege verō plures excepit, quæ sunt ferē .12. Mater, nouerca, soror, neptis, amita, matertera, vxor patris, nurus, vxor fratris: sed hæc determinationem recipit.

PORRO determinationem quam dicit recipere, posuit in margine, nimirum hanc. Si quis habēs vxorem mortuus fuerit, non suscepta inde prole, frater eius duxit eam, & inde fratri defuncto semen suscitauit.

DILVCIIVM igitur est ex hoc autore, q̄ phibitio Leuitica limitanda sit pro vxore fratris absq; liberis mortui.

VINCENTIVS BELVACENSIS.

VINCENTIVS præterea scribēs historiam Euangelicam

D gelicam

DE CAUSA MATRIMONII

licam concordat cum Petro Commestore eiusq; dictū com-
probat, vt nihil opus fuerit illius hoc loco verba citare, quan-
doquidem per omnia conuenit cum Petro. Quod si præter
ea cunctos recentiores huc citare voluero, qui prorsus ne-
gant prohibitiones Leuiticas ad vxorem fratris, qui sine li-
beris defunctus est extendi, magnū certe volumē excuderē.
S E D Q V I D recentiores huc afferre necesse fuerit,
quum nemo veterum sit, quos ante produximus pro Deu-
teronomica legis intellectu, qui non astipulabitur instituto
nostro. Nam cum ipsi fateantur, legem illam vere præceptū
esse, & de germano fratre intelligēdum, si quisq; huiusmodi
superstes sit necessario cōsequitur, q̄ ad eum prohibitio Le-
uitica neuiq; extendatur, quandoquidem altera alteri mani-
feste cōtradicit, nam planē cōtradiciunt. Nullus accipiat vxo-
rem sui fratris. Et vxorem fratris absq; liberis defuncti fra-
ter accipiet. Quamobrē & Iulius Africanus, Hilarius, Ori-
genes, Isidorus, Ioannes Damascenus, Chrysostomus, Euse-
bius, Tertullianus, Iuuenius, Ambrosius, Augustinus, Ro-
dolphus Flautacensis, Iosephus, Rabbi Moses Egiptius, Ly-
ranus, Alphonsus, Hieronymus: & si quis alius repertus fue-
rit, qui cum eisdem sentiat à nostra parte stabunt.
E T H A G T E N V S pro secundo sensu Leuiticæ pro-
hibitionis, quam attulit Augustinus.

DE TERTIO SENSU.

TERTIVM verò sensum haud facile reperio quemq; q̄
sequit̄ præter admodū paucos. Hugo tamē Cardinalis enar-
rās Leuiticā prohibitionē, dicit eā posse intelligi, de vxore fra-
tris viuētis, quā ipse prius repudiāuit. Nā eā nō licebat, vt ait,
alteri fratri nubere. Et sanē quū hoc alias in lege phibitum
fuisse, q̄ nō videt & hūc sensum à quis defendi facile posse:

Simili-

SIMILITER & Iacobus de Lusanna, ordinis prædica-
torii prohibitionem Leuiticam. 18. cap. explanans dicit eā
posse intelligi, vel de vxore fratris mortui, qui posteros an-
te suscitauit & reliquit, vel de vxore fratris viuētis, qui prius
illi dedit libellum repudiū. Nam aliquis, vt inquit, forte cre-
deret, id fuisse licitum, quod tamen in lege prohibetur. Sed
& similem prohibitionem quæ traditur cap. 20. excutiens di-
cit. Contrarium huius habetur Deuteronomi. 25. q̄ scilicet
frater debet suscitare semen fratris sui. Dicendum q̄ talē con-
iunctionē phibet causa libidinis. Mat. 6. Nō licet tibi habere
vxorē fratris tui. Sed ibi p̄cipit̄ lege cognationis, id est, causa
prolis, sicut Booz accepit Ruth, lege cognationis. Item hic
prohibet ducere vxorē fratris viuētis, & semen relinquētis,
vel eā, quā repudiāuit. Ibi de fratre mortuo nō habēte prole.
L I N C O L N I E N S I S quoq; super Leuiticū eandem
affert expositionem, dicēs, q̄ intelligi potest de vxore fratris
viuentis, qui prius illi dedit libellum repudiū. Liquet igitur
autores, quemcūq; trium dictorū sensu cōprobent, in hoc
consentire, q̄ Leuiticæ prohibitiones limitandæ sunt, & ad pe-
culiare aliquem sensum interpretandæ. Quamobrem & à
nra parte stāt oēs ante numerati, nobiscūq; cōstanter asserūt
phibitiōes Leuiticas haudquaquē vniuersalit̄ intelligēdas esse.

Q V A R T V M.

Q V O D prohibitio ipsa Leuitica sit iudicialis.
P O T E S T vt diximus prohibitio Leuitica triphariā limita-
ri, hoc est vel viuo fr̄e, vel absq; liberis mortuo, vel de repu-
diata. Sed quia pauci sunt, qui tertiam istam limitationem se-
quuntur, de duobus prioribus erit sermo. Si Leuitica igitur
prohibitio viuo fratre intelligatur, nemo negare potest quin
sit moralis. Sin mortuo fr̄e absq; liberis, planē iudicialis est.

D u Nam

DE CAUSA MATRIMONII 192

Nam fieri non potest, quin sicut præceptum de accipienda fratris vxore, absq; liberis mortui, sit mere iudiciale, ita et prohibitio cōtraria erit mere iudicialis. Sicut enim, accipere fratris coniugem absq; liberis mortui, neutiq; repugnat iuri naturæ, vti mox docebimus, ita neq; mortui fratris coniugem, relictis liberis accipere, iure naturæ prohibitum est. Et profecto necessum erit vtrunq; non diuersi, sed eiusdem esse iuris. Paucis ergo docebimus præceptum illud ad honestatē naturæ pertinere. Quo facto colliquescet apertius & prohibitionem ipsam, haudquaq; esse contra ius naturæ. Quum enim præceptum ipsum de ducenda vxore fratris absq; liberis mortui, præceptum dei sit, Deus nihil præcipiat q; natura sit inhonestum, planē consequitur hoc præceptū haudquaq; esse contra meram honestatem naturæ. Minorem huius rationis ita firmabo. Scriptum est Ecclesia. 15. Nemini mādasuit deus imple agere, At implum est, quicquid suapte natura est inhonestum. Quare cum hoc præceperit deus lege publicus lata, & vni populo satis ingenti, nequaq; est suapte natura inhonestum.

AD HAEC Hieronymus in prologo super Oseam ita scribit. Nos dicimus nihil præcipit deus nisi honestū, nec turbando turpia facit honesta, quæ turpia sunt. Sed scimus nihil deum velle, nisi quod honestum est. Ecce q̄ dilucide Hieronymus asseuerat, deum nihil præcepisse nisi quod honestum est. Quamobrem & cum deum hoc iussisse clarissimum sit, non solum ex scripturis, verumetiam ex tot non continendis autoribus, ex his efficacissime colligitur, id honestati naturæ nihil aduersari.

PRAETEREA si frater vxorem fratris p̄mortui ducere, suapte natura sit inhonestum, consequitur vt sit etiam de se ma-

SERENISS. REGIS ANGLIAE. Fo 27.

se malum. At deus vt ait Augustinus non est autor mali, quare non potuit istud præcepisse deus, quum sit de se malum. **HIS ACCEDIT** q; quicquid de se malum est, non potest vllis circumstantiis fieri bonum. At bonum & meritum fuit, ac premio dignū vxorē fratris ducere absq; liberis defuncti, propter hūc finem, vt suscitaret semē fratri suo. Ergo cum hoc sine fuerit bene circūstantionatū, & bonum euasit, nunq; fuit antea de se malum, nec suapte natura inhonestum. Quamobrem nec Leuitica prohibitio, siquidem, istud vetuisset, potuit esse moralis prohibitio.

EXTANT igitur complures autores, qui prohibitionē ipsam Leuiticam affirmant esse iudicialem solum, & hodie neutiq; obligare Christianos, nisi quatenus per ecclesiam de nouo sit restaurata. Cuius opinionis etiam est is, qui supplementum Gabrielis edidit.

VVENDELINVS STAMBACHVS.

VVENDELINVS in supplemento Gabrielis, sectator Scotti, dist. 41. 4. quæstio. 1. dissoluens quandam obiectiōnem, quæ fieri potest, ita subdens. Quod autem de iure diuino esse dicitur, quia i scriptura habetur, est improprie dictū, vt videtur. Habetur quidem in lege diuina non morali, sed iudiciali. Ideo hodie non ligat nisi per nouam institutionem ecclesiæ, quæ potest dici de iure diuino, alludenter vel exemplate. Quia & ecclesiæ constitutio exemplata est in lege Moisaica, & alludit eidem. Hodie verò iudicialia, vt talia nō ligāt, nisi per nouam institutionem. Et quia non habetur in lege euangelica aliqua noua prohibitio à Christo facta, respiciens obligatorie affinitatis gradus, nec cōfirmatio explicita prohibitiue, cōstitutionis Moisaicæ à Christo in lege noua euangelica. Ideo non videtur quomodo sit obligatorie & pro-

D III prie

DE CAUSA MATRIMONII

præ de lege diuina per consequens, nec Papæ potestate quo ad dispensationis beneficium sublata.

THOMAS

SED NE futilis quis hanc opinionem arbitretur, ostendamus eam, compluribus autorum testimoniis esse roboratam. Nam is, quem theologiæ florem eruditissimi vocant. Thomas inquam Aquinas, eas prohibitiones inter iudicialia deputat, quemadmodum & nos ante memorauimus. Et Cardinalis Caietanus, eiusdem Thomæ vigilantissimus excussor, ipsum passim explanat. Sic enim enarrans quæstionem dicit. Ad objectionem demum tertio loco allatam, ex prohibitionem personarum proximarum per præcepta diuinæ legis iam dictum est, quod præcepta illa, quæ ad tot personarum inhabitationem, sunt iudicialia, non moralia simpliciter, sed secundum quid, sed quantum ad naturalem reuerentiam per accidens, Moses tangit in reliquis personis non violandam, ex naturali coitus turpitudine. Et ideo hodie non ligant, nisi quatenus ab Ecclesia sunt assumpta. Et propterea potest Papa dispensare cum omnibus personis coniunctis, nisi cum matre & patre, ut matrimonium contrahant. Et hoc autor, ex autoritate Augustini insinuat, in littera dicendo, quod coniunctio fratrum & sororū, non natura, sed religione prohibete facta est damnabilis. **HAEC CAIETANVS** in explanatione Thomæ.

THOMAS ETIAM de Argentina dist. 40. quartum, confirmat hoc ipsum ad hunc modum. Conclusio secunda est, quod homines non baptizati, extra Christianam fidem degentes, possunt contrahere matrimonium intra gradum Christianis prohibentem, quia tales vel sunt Iudei innitentes legi a domino datæ per Moysen, vel sunt gentiles innitentes legi naturæ. Si sunt Iudei tunc possunt

SERENISS. REGIS ANGLIAE. Fo. 28.

possunt contrahere in 3. & 4. gradu. ut patet Leuitici 18. cap. ubi solum per legem ipsis datam prohibentur in primo & secundo gradu. Si gentiles solummodo innitentes legi naturæ, tunc matrimonium contrahunt in secundo gradu. Quia quævis lex posita uel scripta hoc prohibeat, tamen lex naturæ hoc non videtur prohibere. Quod bene patuit in antiquis patribus, qui legem Moysaicam præcesserunt. Nam Sara uxor Abraham, fuit soror sua ex parte patris. Et Lia uxor Iacob, fuit consobrina sua, quum fuerit filia Laban, qui fuit frater Rebeckæ, matris illius Iacob. **ECCÆ** Thomas iste vocat leges Leuiticas, leges posituias duntaxat. Nam eiusmodi secundum eum sunt omnes leges Moysaicae, quæ de iure naturæ non habent. Et propter hoc exemplum duo proponit, alterum Abraham, qui propriam sororem duxerat. Quod tamen lege diuina fuisset prohibitum, non tamen lege naturæ, alterum de Iacob, qui duas pariter sorores duxerat coniuges. Id quod tamen diuina lex prohibuisset, non ita lex naturæ. Quare, licet istas prohibitiones fateatur esse diuinæ legis, tamen, quia non etiam lege naturæ firmantur, ideo iuxta ista per moralibus præceptis, neutiquam habendæ sunt.

SEQVITVR autem in eadem questione. Præterea si Iudei vel gentiles intra prædictos gradus, non habet verum matrimonium, tunc posito quod si aliqui infra prædictos gradus copulati, ad fidem Christianam converterent, ecclesia non pateretur eos esse coniunctos. Sed consequens est falsum, igitur & antecedens, Consequentia patet. Quia in his, qui ad fidem conuertuntur, ecclesia non patitur adulterina coniugia. Sed falsitas consequentis euidenter habetur, extra, de consensu & affinitate, de infidelibus, ubi dicit Innocentius, quod matrimonium secundum legem veterem, infra gradum consanguinitatis contractum post baptismum, non est separandum. Et idem patet, extra, de diuorciis. Gaudemus, & ca. Deus qui ecclesiam. Hæc Argentinensis.

D. IIII Ex his

DE CAUSA MATRIMONII. 32

EX HIS item verbis docet prohibitiones ipsas Leuiticas, nō iam obligatorias esse, nisi quatenus per ecclesiam institutę sint. Atq; istud, vt cernis Lector, idem nonnullis Decretalibus corroborat. Sed & postea respondens ad argumētum in oppositum, ita subdit, Etiam consanguinitas in gradibus prędictis non impedit matrimoniū per se, sed solū ratione statuti ecclesię, vel legis Mosaicę. Nam secūdum legem naturę proles non prohibetur contrahere, nisi cū stipitate, sicut dicūt aliqui magni doctores. Quia cōtra omne dictamen rectę rationis semp fuit, q; filia esset vxor patris, vel filius esset maritus matris. Et ideo filię Loth peccauerunt cōtra legem naturę, quando patri suo se supposuerunt. Sed Abraham non peccauit, quando sororem suam duxit, non enim peccauit contra legem scriptam, quia nondum erat lex scripta, quę hoc postea prohibuit, vt patet Leuitici. 18. Nec etiam putandum est, q; vir tantę perfectionis contra legem naturę peccauerit. Quod tamen vtiq; fecisset, si accipere sororem in vxorem, contra legem naturę fuisset, quod sicut ipsemet fatetur, Genesis, 20. Sara vxor sua fuit, soror sua, filia patris sui. **HAEC** Argentinensis ille.

VBI ET AVDIS Lector, q; cōsanguinitas in gradibus prędictis non impedit matrimoniū, nisi ratione prohibitionis ecclesię. Et q; magni doctores hoc affirmant, de quibus & nos postea memorabimus. Pręter hęc q; solę nuptię filii cum matre, seu patris cum filia sunt prohibitę iure naturę. Quod insuper Abraham ducendo sororem non peccauit, neq; id fuisse contra legem naturę, Porro q; Sara vere soror Abraham fuisset ex eodem patre, licet non ex eadem matre, non modo complures autores testantur, verum etiam ipsa scripturę sacrę verba. Sic enim Abraham dixisse legimus.

SERENISS. REGIS ANGLIÆ. Fo. 29.

legimus. Vere soror mea est, filia patris mei, & non filia matris meę. Super quibus verbis Hieronymus dicit. Quia in hebreo sic habetur, & magis sonat q; soror Abraham fuerit. In excusationē eius dicimus, necdum illo tempore tales nuptias fuisse prohibitās. Scriptura certe nō potuit apertius loqui, quū expressisset Saram, sororē Abraham fuisse ex eodem patre, sed diuersa tamen matre. Sed & magister historiarum hoc ipsum affirmat super Genesim, et autor etiam communis glossę ibidem.

FRANCISCVS insuper Maronis eisdem subscript locum ipsum Geneseos enarrans.

EVCHERIVS quinetiam Lugdunensis, Archiepiscopus in libello, quem scripsit de quęstionib; difficultibus, testatur eandem rem ita se habere.

MOSES.

SED QUID VEL huius vel illius Thomę sententiam affero? quando Moses ipse non semel in ipso cap. Leuitici. 18. narrat quędam ibi iudicialia fuisse tradita. Constat equidem apud sacrę theologię non imperitos in lege, nec omnia moralia fuisse pręcepta, sed iudicialia quoq; & ceremonialia. Nam de tribus istis haud raro Moses meminit. Sic enim scribit Deuteronomii sexto. Hęc sunt pręcepta certimonię, atq; iudicia, nimirum per pręcepta intelligens ipsa moralia, non vtiq; generaliter vocem illam accipiens, sed ita solum, vt morale distinguitur contra ceremoniale & iudiciale. Nam per ceremonias haud dubie, ceremonialia, & per iudicia, iudicialia Moses voluit intelligi. Quū igitur in ipso cap. Leuitici. 18. palam affirmet ibi iudicia quędam esse tradita, necessum est, iudicialia nonnulla sint in ipso cap. recensita, dicit enim, Ex psona dei facietis iudicia mea. Et rursum

Dv custodite

DE CAUSA MATRIMONII.

custodite leges meas, atq; iudicia. Et in eodem item. Custodite legitima mea, atq; iudicia. Quamobrè & manifestum est, Moſen in hoc cap. quædam iudicialia tradidiſſe. Atqui certum eſt, in toto illo cap. non alias prohibitiones magis iudiciales dici poſſe q̃ eas, quæ de vxore fratris, & ſore vxoris latae ſunt. Quocirca pro iudicialibus, & hæ poſſimum habendæ ſunt.

PAVLVS BVRGENSIS EPISCOPVS.

PAVLVS ERGO BVRGENSIS Episcopus, vir in lege Moſaica doctiſſimus, dicit non omnia præcepta legis Moſaicæ indiſpenſabilia eſſe, neq; perpetuo duratura, ſed tantum ea, quæ ſunt de lege naturæ, quæ & vocat moralia præcepta. Propter quod & duplicem normam in ſcrutinio ſcripturarum tradit, quo diſcoſci poteſt quodnam præceptum legis Moſaicæ morale fuerit, & quod non. Quorum prius eſt. Quicquid præceptorum recte deducitur ex primis principiis iuris naturalis, id morale præceptum eſt, & ad ius naturale pertinens. Verum non ſufficit, vt multis & ambagioſis conſequutionibus ita deducatur. Nam ſic omnia præcepta ſive iudicialia, ſive ceremonialia, erunt moralia. Quia Moſes in hiſ præcipiendis ratione quadâ naturali uſus eſt, neq; quicq; à dictamine rationis alienum inſtituit, ſed quod moribus vſantium bonis inſeruebat. Verum non omnia talia ſunt præcepta moralia, ſi morale accipiatur vt diſtinguitur contra ceremoniale & iudiciale.

NORMA IGITUR VNA eſt iuxta Burgenſem, qua diſcoſcitur præceptum aliquod eſſe hoc modo morale. Si quid ex primis iſſis principiis iuris naturalis breuiſſime

SERENISS. REGIS ANGLIÆ. Fo. 30.

uſſime deducatur, altera norma eſt, qua poteſt cognoſci præceptum non eſſe de lege naturæ, neq; proinde morale, nempe ſi ante legis dationem indiſſerens erat, an ſic vel aliter fieri debuſſet. Nam quod potuit indiſſerenter, bene & male fieri, id non fuit morale, neq; de lege naturæ. Et affert exemplum de duabus ſororibus, coniunctis vni viro matrimonialiter, prout Iacob legitur habuiſſe, Geneſi. vigefimo nono, quod poſtea prohibitum fuit in lege Moſaica, vt habetur in Leuitico. Et de huiusmodi dicit manifestum eſſe, talia non eſſe de iure naturæ. Neutro igitur iſtorum modorum colligi poteſt, omnes prohibitiones Leuitici eſſe morales, præfertim eas, quæ ad affinitatē ſpectant. Neq; enim ex principiis primis iuris naturalis recte deducuntur. Sed & ea, quæ per eas vetita ſunt, erant indiſſerentia ante legis dationem. Nam electiſſimi quidam viri (priuſq; legem tuliffet Moſes) intra gradus, qui videntur ab eodem Moſe prohibiti, vxores duxerant. Sicut Abraham & Iacob, & alii nonnulli. Nam Abraham ſororem ſuam habuit vxorem. Et Iacob item ſorores duas habuit in coniuges. Quare palam eſt, nec omnes prohibitiones iſtas morales eſſe, neq; perpetuas, ſed tantum huiusmodi, quæ ſi non prohibitæ fuiſſent, bene licuiſſent omnibus. Nam eius conditionis ſunt, q̃ ante legis dationem erant indiſſerentes, & potuerunt ſic & aliter fieri. Quamobrem & mobilia ſunt, & nō eundem tenorem perpetuo ſeruantia.

HUGO VICTORINVS.
CONFIRMAT illius ſententiam Hugo de ſancto Victore. Nam iſ affirmat, duplicia fuiſſe veteris legis præcepta, alia mobilia, alia immobilia. Mobilia vocat ea, quæ ex diſpenſatione ad tempus ſunt ordinata. Immobilia vero ſunt, quæ

DE CAUSA MATRIMONII.

quæ ex natura veniunt, & vel ita mala sunt, vt nullo tempore sine culpa fieri possunt, vel ita bona, vt nullo tempore sine culpa possint dimitti. Quare secundum huius sententiam, quæ sunt de lege nature ea sunt immobilia, hoc est, vel semper bona, vel semper mala, nunquam indifferentia, vt possent aliquando bene fieri, aliquando minime.

AUGUSTINVS.

DIVVS Augustinus utrunque corroborat, hoc est tam Paulum quam Hugonem, Nam in opere, quod ædedit contra duas epistolas Pheligitani ad Bonifacium libro tertio cap. 4. sic ait, Cetera vero quæ ad pietatem, bonosque mores pertinentia, non ad aliquam significationem vlla interpretatione referenda. Sed prorsus vt sunt dicta facienda sunt. Profecto illam dei legem, non solum illi tunc populo, verumetiam nunc nobis ad instituendam vitam recte, necessariam nemo dubitauit. **HÆC** Augustinus.

TALIA **IGITUR** quæ protinus vt dicta sunt noscuntur esse facienda, non Iudeos modo, verumetiam Christianos omnes ligant, quia perpetua sunt & immobilia, nec potuerunt vnquam bene fieri. Quum Abraham, & Iacob, & alii complures contra prohibitiones Leuiticas, vt multi censerent uxores duxerint, palam est illas prohibitiones non esse perpetuas, neque morales, hoc est iure nature stabiles et immobiles.

THOMAS AQUINAS.

THOMAS igitur Aquinas ex auctoritate Augustini dicit quod commixtio fratrum & sororum, non natura, sed religione prohibente facta est damnabilis. Et in hoc propemodum omnes disputatores conueniunt, quod ab initio tantum iure nature prohibita fuissent coniugia, patris cum filia, & matris cum filio. Nam horum, vt inquit, concubitus natura vetat vt debitum,

SERENISS. REGIS ANGLIAE. Fo. 31.

debitum, & tanquam re ipsa prorsus abominandum. Ceteri vero gradus non ex re ipsa mali sunt, sed tanquam extrinseca quadam consideratione prohibiti. Quemadmodum & Moses, haud raro quædam vocat execranda, pariter & abominabilia, quæ de seipsis nequaquam talia sunt, sed tantum quia prohibita.

HUGO DE SANCTO VICTORE.

SED **AVDI** Lector quam luculenter hoc ipsum testatur Hugo Victorinus. Nam is discrimen statuens, inter eas nuptias, quæ iure nature, & quæ iure positiuo utebantur dicit. Prima institutio duas tantum personas, id est patrem & matrem à contractu matrimonii exceptit. Vbi hominem vt adherere posset uxori suæ, patrem & matrem relictum esse, asseruit dicens. Et adheret suæ. Manifestum est autem quod non requiruntur ad hoc, qui relinquuntur propter hoc. Has ergo duas personas solas prima institutio exceptit. In ceteris omnibus nullam vlli ad sacramentum coniugii foederandum prohibuit. Venit postea secunda institutio, quæ per legem facta est. Et exceptit personas quasdam alias, siue ad decorem nature, siue pudicitie augmentum. Et tunc coepit esse ex prohibitione illicitum, quod fuerat ex natura concessum. Hactenus Hugo.

HIERONYMVS ET AVGVSTINVS.

DIDICIT **ISTVD** Hugo, nimirum ex prioribus patribus, neque enim ignorauit, quem in modum Hieronymus & Augustinus excusarunt Abraham & Iacob. Duxit equidem Abraham sororem suam in uxorem, quemadmodum Gene. 20. traditum est. Nam cum Abimelech illum redarguisset, quod simulatione quadam prætenuisset, Sara fuisse si bi sororem, is respondit inquit. Vere soror mea est, filia patris mei est, & non filia matris meæ, & duxi eam uxorem, nihil certe potuit apertius dici. Propter quod & diuus Hieronymus

DE CAUSA MATRIMONII.

nymus expendens ipsa verba, Gene. ait. Quia in hebreo habetur, Vere soror mea est, filia patris mei, & non filia matris meę. Et magis sonat, q̃ soror Abrahę fuerit, in excusatione etus dicimus, necdum illo tempore tales nuptias lege prohibitas. Quod si quis hoc velit intelligi de lege Mosaica duntaxat, non item de lege naturę, nihil ita proderit excusatio per Hieronymum allata, quandoquidem & lex naturę, non minus ligat conscientiam cuiusq̃, q̃ ipsa lex Mosaica. Quare si pœnitens omni culpa vacasset Abrahā, oportet vt nulla prorsus lege, neq̃ Mosaicę, neq̃ naturę, fuisset ab huiusmodi nuptiis prohibitus. Simili quoq̃ modo, beatus Augustinus excusat Iacob, q̃ sorores duas pariter vxores habuisset, dicens q̃ Iacob non fecit contra naturam, quia non lasciuendi, sed gignendi causa, illis mulieribus utebatur, nec cōtra morem, quia illis tēporibus fiebat illud in altis terris, nec contra preceptum, quia nulla lege prohibebatur.

AUGUSTINVS.

HVC ACCEDIT q̃ idem Augustinus, 61. quęstione super Leuiticum, sic ait. De his personis loqui videtur, quę possent non habentes viros, in matrimonium conuenire, nisi lege prohiberentur, sicut fertur esse cōsuetudo Persarum. Hic aduertendum est, q̃ dicit nisi lege prohiberentur. Ergo tantum ideo non licet, q̃ sint Mosaica lege prohibita. Quamobrē & ante legem bene licuisset, Adde q̃ quędam ex illis prohibitionibus, ante legem scriptam erant in differentes, adeo vt sic, vel aliter fieri potuerunt, presertim cum ea, qua simul, duę sorores ab eodem accipi prohibentur, altoqui Iacob, vt de ceteris taceamus, haudquaq̃ Lyam & Rebeccam simul accepisset. Quare tamen, lex sacra cognationis turpitudinem vetet reuelare, non tamē omnis cognationis

SERENISS. REGIS ANGLIAE. Fo 32.

gnationis gradus ibi prohibitus, ex seipso putari debet illegitimus, sed tantum ideo q̃ ibi sit prohibitus.

THOMAS AQUINAS.

QVAE RES RVRSVS ex Thoma confirmatur. Nam ts secunda secundę quęstio. 154. ar. 9. quum hunc in modum obiecerit. Accedere ad consanguineas, vel affines, non est secundum se deformē, alias nullo tempore licuisset, respondet q̃ in commixtione personarum coniunctarum aliquid est, quod est secundum se indecens, & repugnans naturali rationi, sicut q̃ commixtio fiat inter parentes & filios, quorum est per se, & immediata cognatio. Nam filii naturaliter honorem debent parentibus. Alię verō personę, quę non coniunguntur in cognatione, videlicet secundum seipsas, sed per ordinem ad parentes, non habent ita ex seipsis indecentiam. Sed variatur circa hoc, decentia vel indecentia, secundum consuetudinem & legem, vel diuinam vel humanam. Ex quibus verbis dilucidum est, q̃ inter personas illas, inter quas ante legem scriptam fuerat prohibitio, nullo tempore coniugia licuissent, quoniam erat inter eas per se & immediate cognatio. Et tales coniungi semper erat secundū se indecens, & repugnans naturali rationi. Verū in ceteris non ita, sed pro varietate cōsuetudinum & legum non licent, iuxta quod lege, vel consuetudine prohibentur.

ALEXANDER HALENSIS.

PROPTER HAEC Alexander in summa, quęst. 35. membro. 6. sic ait. Ponuntur autem limites lege naturali, lege diuina, sanctione Ecclesiastica, lege naturali, positi sunt limites vt excluderentur pater & mater, Genes. secundo. Propter hoc, relinquet homo patrem & matrem, &c. Lege diuina postmodum Leuitici 18. vt excluderentur non solum pater

DE CAUSA MATRIMONII

pater & mater, sed frater & soror. &c. vsq; ad vndecim personas. Sanctione Ecclesiastica exclusæ aliæ psonæ ratione consanguinitatis vsq; ad quartum gradum.

BONAVENTURA.

ASTIPVLATVR & his Bonauentura super quartū sententiarum dist. 4. quæstione secunda, ita inquit. Vinculum consanguinitatis impedit matrimonium in aliquo sui gradu propter dictamen legis naturæ, in aliquo vero propter prohibitionem legis diuinæ, in aliquo propter statutū ecclesiæ vinculum consanguinitatis, quod stipitis ad prolem impedit propter dictamen naturæ. Vnde naturale est apud omnes, qd filius non coniūgatur matri, & qd filia non coniūgatur patri. Et si queratur ratio huius quare hoc est, dicendū qd est propter reuerentiam & honorem, qui debet exhiberi patri & matri. Et ideo non debent commisceri, vel propter generis successionem, quæ debet procedere non retrocedere. Vnde non debet proles genita coniungi suo principio vt gignat. Et hinc est qd natura dictat qd alio affectu tractandi sunt parentes, alio affectu tractari debent cōiuges. Ideo propter dictamen naturæ impeditur matrimonium per consanguinitatis primū vinculū, quæ est prolis genitæ ad suū principium, propter prohibitionem legis diuinæ impeditur matrimonium per consanguinitatem vsq; ad secundum gradū, sicut patet per Leuitici. 18. cap. Vbi fit prohibitio vsq; ad secundum gradum, Et si queratur ratio huius, dicendū qd hoc est propter honestatem. Qui enim multerem cognoscit, reuelat eius turpitudinem, & discooperit ignominiam, & hoc inhonestum est facere propinque, maxime cū honestas dictat qd soror non est tractanda vt uxor. Et hinc est qd in precepto suo dominus dicit. Non discooperies turpitudinē eius. Vltius

SERENISS. REGIS ANGLIÆ. Fo. 33.

Vltius propter statutum ecclesiæ, impeditur matrimonium à secundo gradu, & deinceps. HAEC Bonauentura.

RICHARDVS.

CONSONAT & eisdem Richardus super. 4. sententiarum, distinct. 40. ar. 1. quæstione. 2. sic inquit, Aliqua consanguinitas impedit matrimonium, ex dictamine iuris naturæ, Aliqua ex dictamine legis diuinæ, aliqua per statutum ecclesiæ. Propter dictamen legis naturæ impeditur matrimonium, filia cum patre, vel filii cum matre. Vnde & in lege naturæ dictum est, vt habetur. Genes. 2. Relinquet homo patrem & matrem, & adheret uxori suæ. Ius enim naturale dictat maiorem reuerentiam debere parentibus, qd coniugibus. Et dictat non sic debere tractari turpiter parentes, sicut se contractant coniuges. Magis tamen est contra ius naturale, matrimonium filii cum matre, qd filie cum patre. Quia uxor debet esse viro subiecta. Contra autem ius naturale est, vt filius teneat matrem subiectam. Vnde & quædam animalia bruta abhorrent coire cum matre sua, qd diu cognoscunt eam esse matrem. Quod patet per illud quod narrat Philosophus octauo, de animalibus, de camelo, qui cum saltasset super matrem suam coopertam, post qd recognouit, eam esse matrem suam, interfecit ingeniatores. Narrat etiā de equo ibidem, qui cum saltasset super matrem suam, & recognouit eam, post qd discooperiebatur, fugit & protecit se de alto, & mortuus est. Ex dictamine legis diuinæ, prohibentur matrimonialiter copulari, consanguinei in primo gradu & secundo ex vna parte tantum, vt patet Leuitici. 18. Cuius ratio est, ne si possent matrimonialiter copulari, daretur incentiuum luxuriæ, eo qd tales personæ frequenter solent in eadem domo habitare, per statutum ecclesiæ prohibentur matrimo-

E nialiter

DE CAUSA MATRIMONII

nialiter copulari. Cōsanguinei etiam in tertio & quarto gradu, quia vsq; tunc consuevit inter homines satis durare amicitia propter consanguinitatis vinculum naturæ. Sed post illū gradum cōcedat eas posse copulari ad amicitiam, quasi fugientem reuocandam. Vt sic charitas inter homines dilatetur, eo q̄ contux ad consanguineos sui coniugis multum afficiatur.

EX HIS omnibus abunde patet q̄ ante legem Mosalicam, nulla prohibitio prorsus emanauit de coniugio, nisi patris cum filia, aut matris cum filio, quemadmodum autores ante memorati docuerunt. Quod si Moses, deo iubente, quosdā gradus adiecit, his ex lege diuina positiua duntaxat, nō autē perpetua, constat illorum sententiis adiectos fuisse.

HORVM SENTENTIAM & diuus Thomas approbat. Nam prima secūda. Postq̄ vniuersam legem veterem, in moralia, ceremonialia, iudicialiaq; diuiserit, atq; de moralibus, & ceremonialibusq; copiose differnerit, veniens tandem ad iudicialia, quæstio. 105. ar. 4. Quærit an lex vetus iudicialia præcepta conuenienter tradiderit circa res domesticas, vbi inter cætera argumenta .7. loco sic ratiocinatur.

DOMINVS IN vxoribus ducendis quosdam consanguinitatis, & affinitatis gradus præcepit esse vitandos, vt patet Leuitici. 18. Inconuenienter igitur mandatur Deuteronomii. 25. Quod si aliquis esset mortuus absq; liberis, vxorem ipsius, frater eius acciperet.

EX TITVLO IGITVR quæstionis, pariter & argumento palam est, ex mente doctoris huius esse, q̄ leges de fratrum vxoribus ducendis, aut non ducendis mere iudiciales sunt, & à moralibus separatę.

SED ET IN corpore quæstionis, vbi docuerit ad domesticam

SERENISS. REGIS ANGLIAE, Fo. 34.

mesticam communionem, tres concubinationes pertinere, hoc est domini ad seruum, viri ad vxorem, patris ad filium, ostenderitq; de singulis diuinam legem, præcepta iudicialia quibus inuicem ordinarentur tradidisse, post de vxoribus ita loquitur. Circa vxores verò statuitur in lege, quantum ad vxores ducendas, vt scilicet ducant vxores suæ tribus, sicut habetur Numer. vltimo. Et hoc ideo, ne sortes tribuum confundantur. Et q̄ aliquis vxorem ducat fratris defuncti, sine liberis, vt habetur Deuteronomii. 25. Et hoc ideo, q̄ ille, qui non potuit habere successores secundum carnis originem, saltem habeat per quandam adoptionem, & sic non totaliter memoria defuncti deleatur. Prohibuit etiam quasdam personas, ne in coniugium ducerentur, scilicet alienigenas, propter periculum seditionis, & propinquas, propter reuerentiam quæ eis debetur. Hæc diuus Thomas in eadem quæstione. Ex quibus dilucidum est, hæc iudicialia fuisse, nō moralia. Sed hætenus ex Thoma.

OBIECTIO TOLLITVR.

NEC OBSTAT quod in fine capituli, in quo prohibitiones illę memorantur, subdiderit Moses. Omnis anima quæ fecerit de abominationibus his quippiam peribit de medio populi sui, neq; enim tanta vis in his verbis facienda est, quantam videri volunt aduersarij. Nam pro leuissimis quibusdam offensis talis comminatio in lege passim sit. Exodi duodecimo. Quicumq; comederit fermentatum peribit anima illa de Israel. Leuiti. 19. de hostia pacifico rū loquēs. Si quis post biddum comederit prohanus erit, & impietatis reus, et paulopost peribit aīa sua de medio populi Leui. decimo septimo, p̄ comestiōe sanguinis. Si comederit

E II sanguis

DE CAUSA MATRIMONII

sanguinem obfirmabo faciem meam contra animam illius,
& disperdam eam de populo suo.

PAVLVS BVRGENSIS

SED ET PAVLVS Burgenſis affirmat q̄ ſint. 36.
caſus in lege Moſaica, in quibus reperitur hæc clauſula. Per-
bit vel interibit de populo ſuo. Neq; tamen in illis omnibus
exactam fuiſſe poenam ſententiæ capitalis. Adde q̄ multa di-
cuntur, apud Moſen abhominabilia & execranda, quæ ta-
men apud Chriſtianos habentur in precio. Vt de congris &
murentis lucidiſſimum eſt.

PRAETER HAEC ipſe Petrus de Palude, fatetur q̄
non omnia, quæ Leuitici, 18. traduntur de iure naturæ ſint,
ſed ſerè oia. Quod ſi de iure naturæ nō ſint, certe neq; de mo-
ralibus habenda ſunt, neq; tātum grauia aduerſione digna.

OBIECTIO.

CAETERVM HIC nobis obicit poteſt, quidam
Auguſtini liber, cui titulum indicit Speculum Auguſtini,
vbi collegiſſe ſe dicit pluſima, tum præcepta, quæ fierent, tū
prohibita ne fiant, quæ etiam nunc, ideſt, tempore noui te-
ſtamenti ad vitam piam exercendam, moreſq; pertinere teſ-
tatur. Inter quæ & Leuiticas prohibitiones enumerat. Ex
qua nimirum enumeratione videri poteſt. Auguſtinus om-
nino ſenſiſſe Leuiticas illas prohibitiōes hodie Chriſtianos
obligare, & ad mores hominum pertinere, ac proinde mo-
rales eſſe non iudiciales.

RESPONSIO.

SED NOS hic reſpondemus, primum q̄ tametiſi pro-
hibitiones ipſas hic recenſuiſſet Auguſtinus, non explicuit
tamen quibus limitibus eędem eſſent intelligendæ, ſed iſtud
diſtulit ad librum ſuarum quæſtionum, quemadmodum in
eius

SERENISS. REGIS ANGLIAE. Fo. 35.

etius Speculi prologo teſtatur his verbis. In his autem omni-
bus, quæ inſpicienda ponere inſtitui, quęcunq; inter ſe vide-
buntur, eſſe contraria poſtea propoſitis quęſtionibus expo-
nenda atq; ſoluenda ſunt.

EX QVIBVS verbis palam eſt, hoc Speculum ante
ſcriptum fuiſſe, quā Auguſtinus quæſtiones de Leuiticis
prohibitionibus enodaſſet.

QVOCIRCA neceſſe fuerit, quęſtionum ipſarum
librum conſulere, cui titulus eſt, Opus variarum quæſtio-
num, Vbi inter quæſtiones ſuper Leuiticum, ſatis dilucide
tradit, iuxta quem intellectum, Leuiticæ prohibitiones acci-
piendę ſint. Nam prohibitionē illam, qua vetatur ne quiſq;
uxorem fratris ſui accipiat, dicit triphariam intelligi poſſe,
hoc eſt, vel viuo fratre, vel ipſo abſq; liberis mortuo, vel de
uxore deniq; a fratre repudiata. Quum igitur Auguſtinus
in Speculo pollicitus ſit, nempe q̄ expoſiturus & ſoluturus
eſſet quęſtiones, quæ ſuper his, quę in libro memorata ſunt
emergere poſſent. Quumq; tales quęſtiones ipſas docuiſſet
triphariam intelligendas, nec deniq; ſub vilo trium illorum
intellectuum, caſum noſtrum voluiſſet comprehendere, mani-
feſtū eſt, q̄ de noſtro caſu nihil diſſimuleret Auguſtinus, Qua-
re nihil aduerſum nos hoc Speculum facit.

DEINDE reſpondemus in illo Speculo, multa per Au-
guſtinum collecta fuiſſe, quæ neutiq; habenda ſunt pro mo-
ralibus, quatenus morale diſtinguitur contra iudiciale, & ce-
rimoniale. Neq; inſicias eo, quin pleraq; ſint, quæ ad mo-
res aliquouſq; ſpectant, quæ nequaquā ad iſtum modum ha-
benda ſunt moralia. Nam iudicialia, ceremonialia quoq; ta-
metſi, nonnihil habeant moralitatis, moralia tamen haud
quaquā cenſentur. Sed vt ad rem veniamus. Inter ea, quæ per

E iii Auguſti

DE CAUSA MATRIMONII.

Augustinum excerpta sunt, e libro Exodi sic habetur. Qui percussit hominem, volens occidere, morte moriatur. Idud ibi recensuit Augustinus haud dubie. Neq; tamen sentit hac lege iam teneri Christianos.

RECENSUIT & istud, Redet animam pro anima, oculum pro oculo, dentem pro dente, manum pro manu, pedem pro pede, adustionem pro adustione, vulnus pro vulnere, lituorem pro lituore. Et quis dicit hoc institutum Mosaicum, hodie vigorem suum servare, praesertim cum Christus illud antiquavit? **PRAETER HAEC**, & illud memorat. Decimas tuas & primicias non tardabis offerre. Quis hodie primicias frugum suarum, ut offerat teneri se putat. Et sunt complures qui se nolunt ad reddendas decimas, quum aliarum rerum, tum grossarum arborum obnoxios fateri. **ADIVNGIT** praedictis Augustinus. Si occurreris boui inimici tui, aut asino erranti, reduc ad eum. Si videris asinum odietis te iacere sub onere, non pertransibis, sed subleuabis eum. Et rursus ait. Primicias frugum terrae offeres in domo domini dei tui. **HAEC IN** fronte Speculi diuus Augustinus annotavit. Ad quae tamen, si quisque affirmaverit, singulos hodie Christianos nos obligari, esset profecto quod durissimum. Quod si quis, ad hunc modum caetera collectanea, quae non ligant, velit hic reponere, non paruum certe cumulum efficeret. Sed & huc praeterea, citavit Augustinus omnia consilia, quae Christus in Evangelis tradidit. Et tamen ad haec, arctare cunctos esset admodum temerarium. Quare non solido quouis argumento, firmari potest quicquid in eo Speculo traditur, id hodie Christianis omnibus observandum esse pariter: & ex his duabus responsionibus certum est, nulla posse ratione solida convinci, prohibitiones illas Leviticis vere morales esse

SERENISS. REGIS ANGLIAE. Fo. 36.

esse, propterea quod inter huius Speculi collectanea reponatur.

OBIECTIO.

OBIICIUNT RURSVM & istud, quod in Leviticis quaestionibus, Augustinus de prohibitione accessus ad menstruatam, dicit id etiam hic esse positum, ubi talia prohibita sunt, quae etiam tempore novi testamenti, (remota umbrarum veterum observatione) sine dubio custodienda sunt. Quod videtur etiam per prophetam Ezechielem significari, qui inter alia peccata, quae non figurata, sed manifestae iniquitatis sunt, etiam hoc connumerat, ad mulierem menstruatam. Si quis accedat, & inter iustitiae merita, si non accedat. Quia in re non natura damnatur, sed accipiendae proliis noxium prohibetur. Ex quibus verbis apparet, Augustinum sensisse prohibitiones illas, iam Christianis omnibus observandas esse, manifestaeque iniquitatis esse, si quis eas transgrediat.

RESPONSIO.

AT NOS HIC respondemus, Augustinum quum haec diceret praemisisse voculam dubitandi, nempe, forte. Sed & mox item subiunxisse verbum videtur. Quod videtur etiam, inquit, per prophetam Ezechielem. Quare certum est, Augustinum hoc loco nihil diffinisse, sed disputasse duntaxat. Neque enim in morem est eis, qui sententiam dicunt similibus uti verbis, sed his remotis, prorsus affirmare quod proponunt.

CAETERVM VT concedamus illum hoc asseruisse, nempe Leviticis illas prohibitiones absque dubio custodiendas esse, haudquaquam tamen, hoc intelligi voluit iuxta generalitatem illarum prohibitionum, sed magis iuxta peculiarem aliquem sensum. Et ut mihi videtur viuo fratre.

E IIII Nam

DE CAUSA MATRIMONII.

Nam sic haud dubie prohibitio illa, nunc hodie custodienda est, & manifestam præ se fert iniquitatem, si quis fratrem duxerit viuentem adhuc fratre. Veruntamen aliter sentiendum est mortuo fratre, quandoquidem vnitas carnis iam soluitur, soluto matrimonii nexu.

S E D E T S I manifeste iniquitatis esset, vxorem fratris mortui ducere, quomodo præcepisset hoc ipsum deus per Moysen in Deuteronomio. Nihil enim deus mandauit, autore Hieronymo, quod suapte natura sit inhonestum, aut turpitudinis manifestæ. Quamobrem, quum illud fieri iussisset deus, & tam numerosæ plebi etiam lege publicitus tradita, qui fieri potest, vt istud manifeste vel iniquitatis, vel turpitudinis habeatur. Quare meo iudicio, locus iste iam citatus ex Augustino, palam indicat illum haudquaquam sensisse, prohibitionem dictam intelligendam fuisse fratre mortuo, sed viuo, quandoquidem ad hunc sensum, omnino sit iniquitatis & turpitudinis manifestæ.

T E R T I O dicimus, quod nec accessus ad menstruatam est in omni casu damnabilis. Nam si maritus tempore menstruum vteretur vxore propria, tantum vt vitaret fornicationem, ille iuxta Thomam, & alios disputatores, non committeret peccatum mortale. Quare sicut usus menstruatæ, potest in casu fieri licitus, sic saltem & in casu ducere fratrem, quantumuis contrarium eius fuerit morale, potest in casu fieri licite. Et præsertim vbi summus Pontifex causam approbauerit, quemadmodum & non semel fecit in casu nostro.

DE DISPENSABILITATE prohibitionum Leuiticarum.

I A M Q V I N T O loco docendum est, an sint prohibitiones istæ dispensabiles necne? Hic sane respondendum est, distinguendo

SERENISS. REGIS ANGLIAE. Fo. 37.

distinguendo sensuum diuersitatem, quos habere possunt dictæ prohibitiones. Nam si fratre viuo duxerimus eas intelligendas, tunc planè sunt indispensabiles. Neque enim summus Pontifex dispensare posset, vt frater sibi copulet viuentis adhuc fratris vxorem, inter quos matrimonium aliquando fuisse consummatum. Et sane multo probabilius est, eas prohibitiones intelligi debere fratre viuo, quemadmodum nos multis rationibus alibi monstrauimus, quas hic & denuo repetere non grauabimur, vt sic integrior, & consummatior sit hæc responsio nostra.

PRIMA RATIO,

PRIMA RATIO igitur erit, complurium autorum in hac re consensus. Et Augustinus in primis vir acerrimo iudicio, dicit non paruum questionem esse, num viuo fratre debeat illa prohibitio intelligi.

P O S T Augustinum Rodolphus Flauiacensis interpres & ipse Leuitici palam affirmat, eas prohibitiones accipientes esse, fratre viuo.

P E T R V S item Blesensis in epistolis, vir eximie doctus. **D R V T H M A R V S** super Matthæum insignis expositor. **Glossa** interlinearis ibidem. **H V G O** Cardinalis tam in euangelio Matthæi, quam super Leuiticum. **A L E X A N D E R** Halensis, & alii complures, quorum communem rationem hic subiiciam, quam & Alexander, ad hunc modum recenset.

I N L E V I T I C O inquit prohibetur, ne quis vxorem sui fratris accipiat. At in Deuteronomio vicissim præcipit, vt fratris (qui sine liberis defunctus est) vxorem frater accipiat. Quamobrem colligitur, vt sicut hic de fratre defuncto præcipitur, ita quod in Leuitico prohibetur, oportet intelligatur viuo fratre, ne videlicet scripturæ sibi inuicem contradicant.

E v Hæc

DE CAUSA MATRIMONII.

Hæc igitur una ratio est cur Leuitica prohibitio debeat intelligi, viuo fratre.

SECUNDA RATIO.

SECUNDO corroborabimus hoc ipsum ita, Moses ubi inter cæteras prohibitiones vetat, ne quis uxorem fratris accipiat, ut reuelet turpitudinem eius, intelligit omnino, viuente uxore. Quo circa, cum par sit affinitatis gradus, inter virum & sororem uxoris, atq; inter fratrem, & uxorem fratris, oportet ut hæc prohibitio pariter intelligatur, viuente fratre, sicut illa fuit intellecta, viuente sorore.

TERTIA RATIO.

TERTIO SIC, Vbi Moses ibidē vetat, ne quis coeat cum uxore proximi, q̄q̄ non exprimat hanc particulam viuentē proximo. Nihilominus eandē vult intelligi. Nam proximo vita defuncto, bene licebit alteri, coniugem illius accipere. Quocirca nihil obstat, quin prohibitio de accipienda fratria, similiter intelligatur, viuente fratre.

QUARTA RATIO.

VNITAS carnis fratris & uxoris suæ non durat vterius, nisi q̄d diu vixerit frater. Nam post q̄ frater vita semel functus fuerit, tametsi denuo suscitaretur ad vitam, solutum est matrimonii vinculum, uxorq; libera reddita est, ut cui velit nubat. Quare nihil vetat vnitas carnis inter fratrem & uxorem suā, quominus illo mortuo, frater eius illam sibi coniugio copulet.

QUINTA RATIO.

VETAT Moses in eodem capite, ne Iudæi iuxta morem regionis Chanaan, quā essent ingressuri, facerent, nec in legitimis eorum ambularent, nimirum ideo q̄ fuissent, abominabilia. Sed casum nostrū de ducenda fratria, mortuo fratre, Iudæi semper seu legitimū apud eos obseruabant, ut
mox

SERENISS. REGIS ANGLIAE. Fo. 38.

mox ostēdemus. Quinetiam ipse Moses hoc ipsum fieri mandauit. Quare prohibitio illa, prorsus intelligenda est de fratre viuo, quū nec abhominabile deo potuit esse, quod Moses fieri mandauit.

SEXTA RATIO.

TITVLVS ipsius capitis est de illicitis coitibus. Et sanè cunctæ prohibitiones, quas ibi tradit Moses sunt illicitæ. Casus vero noster semper fuit licitus, ut cum alias crebro docuimus, tum postea quoq; dicturi sumus. Quamobrem et de uxore viuētis fratris, cum qua planè coitus omnis illicitus est, intelligi debet ea prohibitio.

SEPTIMA RATIO.

OMNE VERVM omni vero consonat. Sed hoc est verum, q̄ mortui fratris uxorem, frater alius potuit vel merito suo ducere, ergo et cōsonat illud, cum alio verò quodcūq; detur. Atqui non consonat cum illa prohibitionē Leuitica, nisi eam intelligamus fratre viuo. Quamobrem aut illa non erit vera, aut sensum alium habeat oportet, q̄ de fratre quocūq; indifferenter, siue viui, siue mortui.

OCTAVA RATIO.

COMMUNATVR Moses in eodem capite, q̄ omnis anima, q̄ fecerit quippiā de prohibitionibus antedictis, quas & abhominatiōes vocat, peribit de medio populi sui. Sed nemo propter executionē casus nostri, periturus est, imò laudē potius & p̄mium reportaturus, adeo ut q̄ recusauerit id facere, vituperio poenæq; dignus apud Mosē iudicatur. Vnde cōsentaneū est, ut sicut præceptū Deuteronomi de fratre mortuo traditur, ita prohibitio Leuitica de viuo fratre intelligat̃.

NONA RATIO.

INTERMINATVR Moses i leuiticis prohibitionib9, cuiq;

DE CAUSA MATRIMONII

quicq, qui duxerit uxorem fratris, illum absq, liberis futurū. Sed seruantibus praecepta Deuteronomica, inter quae praecepit idem Moses, uxorem fratris absq, liberis mortui ducendam a fratre, liberorum successionem pollicetur. Quare sicut hoc praeceptum, fratre mortuo intelligitur, sic illa prohibitio videtur intelligi fratre uiuo.

DECIMA RATIO.

M O S E S in Leuiticis prohibitionibus foeditatē vocat & rem illicitam commisceri cum uxore fratris, sed cōmisceri, cum uxore fratris defuncti absq, liberis, nulla foeditas est. Alioqui non praecepisset Moses illud fieri. Nam ut Hieronymus ait, deus nihil praecepit, nisi quod honestum est. Quocirca manifeste colligitur, illam prohibitionem Leuiticam intelligi debere fratre uiuo.

CONCLUSIO.

Q V I S I A M non perspiciat ex his rationibus, q̄ facte le defendi queat, aduersus omnem impugnatores prima illa interpretatio diui Augustini, q̄ uidelicet prohibitio Leuitica, debeat intelligi fratre uiuo. Et secundum hunc sensum prohibitiones illae vere morales sunt. Neq, potest summus Pontifex cum eis dispensare.

Q U O D S I mortuo fratre, relictis liberis accipiendae sint, iam nō est dubium, quin ubi ratio legis cessauerit, Pontifex in eo casu dispēare possit, rationem autem legis huius, Chrysostomus hāc fuisse tradit, nimirum ut amplior fieret dilatatio charitatis. Sic enim Omelia, 49. super Matthaeū dicit Chrysostomus. Cum verò liberos defunctus reliquisset, tale matrimonium nullo modo procedebat. Sed cur nam ita inquires? Nam si alii uxorem defuncti ducere licebat, nonne multo magis fratri? minime. Voluit enim latius affinitates vā-

gari,

gari, ut multis modis inter se homines vinceretur. **H A E C CHRYSOSTOMVS.**

EX Q V I B V S verbis dilucidum est, Chrysostomum existimasse legis huius hanc fuisse rationem, ut homines inter se maiori amicitiae vinculo neclerentur. Quum igitur in casu contingere poterit, occasio dilatandę charitatis amplior ex nuptiis fratriae liberos habentis, q̄ si nupserit eadem extero, quis dubitabit in tali casu Pontificem posse dispensare. Quam rem si facere possit Pōtifex, multo facilius id preestabit, ubi frater nullos omnino reliquit liberos. quandoquidem istud in lege Mosatca praeceptum olim fuerat.

CAETERVM ut intelligamus, quid hac in re doctores alii senserint, iam in mediū, illorum sententias proferemus.

ANGELVS IN SVMMA.

Q V A M utiq, sententiam & Angelus in Summa sua comprobatur sub dictione, Papa. Nam ibi querit, utrum Papa possit dispensare in omnibus praeceptis moralibus legis naturae vel diuine. Vbi post satis prolixam disputationem ex doctri-
na Scotti, Alexandri, Henrici, Francisci, ut ait, habitam, ita subdit. Vnde si occurreret casus particularis, in quo deficeret ratio legis, propter causas spirituales impediētes obseruationem praeceptorum legis, ex applicatione ipsorum ad diuersas materias, tunc Papa possit dispensare.

RICHARDVS DE MEDIA VILLA.

G I T A T AD hoc Richardum in. 4. quem affirmat dixisse, q̄ si Papa non posset dispensare, non videtur deus fuisse bonus paterfamilias, nisi dimisisset pastorem super gregē suum, qui posset consulere omnibus occurrentibus, & necessario expediendis. Nec etiam posset dici, q̄ Papa, sit generalis commissarius dei, assumptus in plenitudine potestatis.

Cuius

DE CAUSA MATRIMONII.

Cuius cōtrarium determinatur secūda quēstione sexto cap. Qui se scit. 24. quēstione prima. Quodcūq;

ET ADDIDIT Angelus præterea, se velle hoc intelligi, tam de præceptis secundæ tabulæ, quàm de ceteris omnibus veteris & noui testamenti præceptis, pro quo & citat, Archiepiscopum Florentinum in Summa.

ARCHIEPISCOPVS FLORENTINVS.

VNDE .D. Archiepiscopus Florentinus, in Summa dicit se audiuisse à fide dignis, q̃ Papa Martinus quintus habita consultatione cum multis doctissimis viris in sacra theologia, & iure canonico, dispēsant cum quodam qui acceperat germanam suam in vxorem, propter multa mala & scandala quæ evenissent, si eam dimisisset, & quæ euitari non potuerant, nisi sic dispensaretur.

SVBDIT Angelus. Et idem ego dico de similibus, ar. 2. quēstione prima cap. Multi in fi. & d. c. Qui se scit de similibus. Et sic secundum hanc distinctionem, intellige & limita d. cap. litteras, & similia quę videntur dicere, q̃ contra legem diuinam & euangelicam, aut Apostolum non potest Papa dispēsare, vt in cap. Sunt quēdam. 25. q. 1. Quia verum est, vbi ratio legis non cessat.

ADIICIT RVRSVS idem, & in prædicta opinione concurrunt omnes Canonistæ si bene intelligātur, quando dicunt q̃ Papa potest declarare, interpretari & limitare, ac distinguere ius diuinum, quod nihil aliud est dicere, nisi videre vbi ratio cessat vel non, vt sic non dispenset. Et sic tene firmiter. **HAEC** Angelus in Summa.

PETRVS DE PALUDE.

CORROBORAT dictam Angeli sententiam Petrus ipse de Palude, quem pro sua parte citant aduersarii. Nam is libro

SERENISS. REGIS ANGLIÆ. Fo. 40.

libro, 3. distin. 40. quēstione secūda, conclusionē prima sic dicit. Licet iure communi eius sit interpretari cuius est condere. Quia tamen legislator Christus à nobis recessit, vicarium dereliquit illum, qui habet plenitudinem potestatis in terris, saltem dubia in fide & moribus, & omnibus quæ ad deum p̃tinent declarandi. Sic enim expediebat propter enigmata fidei. Vnde & in veteri lege ad sacerdotes erat recursus de dubiis legis dei, quarum interpretationi qui non stabat mortis reus fiebat. **HACTENVS** Paludensis.

EGO IAM huic maiori subsumam aliam minorem, nimirum hanc. In dubium trahitur à compluribus, an hæc prohibitio cōiugis fraternæ, sit moralis, ob id potissimum, q̃ quidam è theologis contendunt eam esse moralem, tamen si minime probent. Quidam contra, strenue reclamant & asserunt eam tantum esse iudicialem. Quis ergo non perspicit ex his consentaneum esse, vt Pontifici liceat hanc ambiguitatem tollere, declarando eam non esse moralem, præsertim cum nequeat vlla solida ratione probari q̃ sit moralis? Pauciq; reperiantur qui dicunt eam esse moralem, cōtra vērō plurimi qui iudicialem esse constanter asserant. Quum igitur sententia Paludensis ad Pontificem spectat omnia dubia declarare consequitur, vt istud dubium explicare quoq; liceat, & planè decernere, prohibitionem illam fuisse iudicialem. quod & non semel factum est.

IOANNES DE TURRE CREMATA.

CONFIRMAT eandem Ioannes de Turre Cremata, in Summa quam ædidi de Ecclesia libro secundo ca. 107. Vbi sic dicit. Ex prædictis inferitur secundo correlatione, q̃ ad Romanum Pontificē pertineat interpretari sacram scriptu-

DE CAUSA MATRIMONII

scripturam, & dubia declarare, quæ emergunt, circa ius naturale, siue diuinum. Hoc autem corollarium, sic ex superioribus deducitur, pro quo primo notatur, quod determinare dubia, in talibus potest esse dupliciter. Vno modo, scilicet inquisitiue, sicut potest quilibet ex ingenio, vel habitu inquirere de dubiis alicuius scientiæ. Et isto modo declarare, potest pertinere ad quemcūq; doctum in aliqua scientia. Et vocatur determinatio, siue declaratio magistralis. Alio modo potest accipi, declarare cum aliqua autoritate, sic scilicet quod declaratio, debeat pro vera teneri vel opinari. Et isto modo potestas, siue auctoritas declarandi prædicta dubia, est solum apud summum Pontificem, simpliciter. Similiter est distinguendum de interpretatione legis diuinæ, aut sacræ scripturæ. Quia quædam sit per modum disputationis, & inquisitionis scolasticæ, perquirendæ, quis sit sanus intellectus ipsarum, nihil ad verba legis, vel scripturæ, adiciendo vel subtrahendo. Alius est interpretationis modus, per modum determinationis obligatorię, ad tenendum intellectum, siue sensum datum per interpretationem.

PRIMVS modus est magistrorum, quorum tamen interpretatio, neminem cogit ad sic tenendum. Secundus verò modus interpretationis, est Romani Pontificis, cuius determinatio obligat omnes ad sic tenendum & obseruandū. Hęc ille. **HIC VIDES** Lector, huius viri sententia, Pontificem habere potestatem declarandi scripturas, & dubia, quæ emergunt circa ius naturale, siue diuinum, non inquisitiue solum, vt disputatores faciunt, sed autoritate diffinendi, quid pro vero teneri debeat. Ita quod nemini liceat oppositum asserere.

DEINDE subicit huius rei iustam probationem, ad hunc modum. Quod ratione potest ostendi, oportet ponere in ecclesia

SERENISS. REGIS ANGLIÆ. Fo. 41.

clesia vnum caput, ad quod pertineat determinare, & declarare, & interpretari illa quæ sunt dubia circa quæcūq; ad fidem pertinentia, siue sint speculatiua, siue agibilia. Sed constat quod in Ecclesia, non potest esse aliquod tale caput, nisi solus Papa &c. Minor patet in superioribus, maior probatur, quod oportet ponere Ecclesiam sic dispositam à deo, quod tota communitas vniuersalis Ecclesiæ, maneat in vnitatem fidei, & in vna sententia de fide. Vnde Apostolus. 1. Corin. 1. Obsecro vos fratres, per nomen domini nostri Iesu Christi, vt id ipsum dicatis omnes, & non sint in vobis scismata. Sitis autem perfecti in eodem sensu, & in eadem sententia. Sed hoc non potest esse, nisi tota communitas Ecclesiæ recursum habeat ad vnum caput, scilicet ad præsidem, apud quem esset auctoritas declarandi, & interpretandi dubia circa ea quæ sunt fidei.

P E R T I N E T ergo ad Romanum Pontificem, declarare dubia, & interpretari circa ea, quæ fidei sunt, siue iuris naturalis & diuinæ. **H A E C I L L E.**

E X H A C ratione, colligit Romanum Pontificem auctoritatem habere declarandi, & interpretandi dubia circa ea quæ sunt fidei, siue iuris naturalis & diuini. Quum ergo dudum in quæstionem venerit inter eruditos, an prohibitio dicta sit moralis necne. Et Pontifex facto suo partem eam approbauit, quæ censuit tantum esse iudicalem.

P A L A M E S T quod habenda sit pro iudiciali, & quod Pontifici liceat, in tali affinitatis gradu dispensare.

A N T O N I N V S.

A S T I P V L A T V R illis & Antoninus in tertia parte Summę. Vbi posteaquē recensuerit opinionem Petri de Palude, sic tandem subdit, instar sacrilegi esse, disputare de pote-

E state

DE CAUSA MATRIMONII.

state principis, & præcipue Papæ, neminẽq; esse permissum, de sedis apostolicę iudicio iudicare, ac illius sententiam retrastare, videlicet propter Romanę Ecclesię primatum, Christi munere beato Petro collatum. Dicit tamen licere vni Pontifici, vt de altero quouis iudicet, quemadmodum Gregorius nonus quum ante fuisset prohibitum matrimonium vsq; ad septimum consanguinitatis & affinitatis, ipse renouauit vsq; ad quartum.

S V A D E T demum in fine consulendum esse nemini vt dispensationem petat à Pontifice contrahendi cum tali, cuius matrem vel germanã ante carnaliter cognouerat. Sed si post contractum, & multo magis consummatum matrimonium obtinuit dispensationem remanendi cum illa, dimittendum esse negotium iudicio dei, nec esse condemnandum. **H A E C** ille.

P A L A M est igitur Antonini sententia, q; habita dispensatione super huiusmodi nuptiis, matrimonii copula semel in vita nullo pacto dirimenda sit.

EX HIS AVTORIBVS dilucidum est, vbi Pontifex in huiusmodi casu dispensauerit standum esse Pontificis dispensationi. Nam in dubiis omnibus, ille solus ambiguitates omnes tollere potest, & eius decreto parendum est, nihilominus q; legis Mosaicę tempore, sacerdoti summo fuerat obtemperandum. Id quod fieri sub poena mortis interminatum erat. Siue igitur nata fuerit ambiguitas, an prohibitio Leuitica moralis an iudicialis fuerit, seu venerit in controuersiam, an Pontifex dispensare posset, an secus, vt frater defuncti fratris absq; liberis vxorem ducat, ille solus modum huius ambiguitatis dissoluere potest. Quod si pro hac vel illa parte, sententiã tulerit, nemo citra summũ discrimen,

SERENISS. REGIS ANGLIAE. Fo. 42.

men, decretum eius poterit contemnere. **Q V V M** igitur apertissimum sit, talem his diebus controuersiam exortam esse, multis asserentibus, id licere Pontifici, multisq; reclamantibus id non licere: Põtifex quia litem hanc, suo facto diremerit, atq; istud non semel, neq; solus vnus Pontifex, iam illi viderint, num sanis conscientiis matrimonium quod sub huiusmodi casus dispensatione, consummatũ ante fuerit, diuorciari queat vilo pacto.

Q V O D S I D I X E R I N T se manifestis argumentis quę labefactari nequeant, posse commõstrare, prohibitiones illas vere morales, ac proinde prorsus indispensabiles esse, paucis respondeo nunq; illos id facturos, nisi pro viuo fratre velint eas intelligi. Sic enim, si prohibitiones dictas accipi velint, non est dubium vt diximus, quin sint morales. Verum ita nostro instituto nihil officiunt. Quod si mortuo fratre velint eas intelligi, licet ita nonnihil moralitatis habere videãtur, quemadmodum & cerimonialia iudicialiaq; omnia moralitatis aliquid habent. Non est tamen id satis vt sint vere morales. Nam iuxta huius vocabuli conceptionem ab autoribus traditam, morale dicitur non quicquid ad mores pertinet, sed quod contra iudiciale cerimonialeq; distinguitur. Ceterum vter horum intellectuum verior sit, hoc est an viuo fratre, an mortuo absq; liberis intelligi debeant illę prohibitiones, nullis argumentationibus diffiniri potest, sed solius Pontificis interpretatione. Sunt enim in vtramq; partem argumẽta plurima, sed longe præponderant ea quę moluntur, q; prohibitiones illę debeant intelligi, fratre viuo. Quamobrem & Põtifex eam partẽ facile cõprobare poterit, vt cunq; fuerit, nulla tã efficax ratio produci valet quę conuincat, non posse Pontificem quemlibet huius contro-

E u u u e r s i e

DE CAUSA MATRIMONII.

uerſe ſcrupulum penitus auferre.

O S T E N D I M V S igitur ea quæ ſtatim à principio polliciti fuimus. Et primū quod ducere fratris, cui nulli fuiſſent relictī liberi, vere præceptū eſſet in Deuteronomio.

D E I N D E Q V O D præceptum illud accipiendum ſit, vel de vterino fratre, vel de proximo ipſius conſanguineo.

T E R T I V M Q V O D Leuiticæ prohibitiones non ſunt vniuerſaliter intelligendæ, ſed ad ſenſum aliquem contrahendæ peculiarem.

Q V A R T V M Q V O D in ſenſu aliquo, ſunt mere iudiciales, non morales.

Q V I N T V M Q V O D in aliquo ſenſu ſint diſpenſabiles, in aliquo minime.

P R O Q V I B V S C O M M O N S T R A N D I S, tametiſi quibusdam forte viſi fuerimus haudquæq; ita rem firmaviſſe ut eneruari nequeat, ſatis tamen ad inſtitutum noſtrum faciet qd aduerſari nihil producere queant, quod à nobis non facile diſſoluetur. Nam donec iſtud fecerint, quod & ſcio nunq; facturi ſunt, ſemper apud Pontificem auctoritas manebit in caſu noſtro diſpenſandi. Quam quidem auctoritatem; quum nullis rationibus infringere queant, nunq; dirimi poterit dictum matrimonium.

F I N I S.

ERRATA QVAE INTER CA:

ſtigandum ſunt deprehenſa, ſic ſubnotauimus.

A. ii. linea. 7. demigratum lege denigratum.

A. ii. pag. 2. linea penul. Auguſtinam, leg. Auguſtiniani.

A. iii. pag. 2. linea 8. exſtiterit, lege extiterit.

Eadem pag. li. 5. ante ſin. imprimus, le. in primis.

Fo. 6. pag. i. lin. 14. ubi legis, & in vita. le. inuita

Fo. 8. pag. i. ad medium, his tres Euangeliftæ, le. hi tres.

Fo. 9. pagina. 1. ad medium. fuit Eli Ioseph, igitur, le. fuit Eli, Ioseph igitur.

Fo. 9. pag. 1. 2. lin. 2. per Mathan verò per Dauid. Lucas. le. per Nathan verò à Dauid Lucas.

Ea. pag. li. 7. per Mathan, leg. per Nathan.

Ea. pag. li. 16. qui per Mathan genus ducit. leg. per Nathan.

Ea. pag. li. a fine. 4. ad quā Lucas. le. ea quā Lucas.

Ea. pag. li. a fine. 3. qui fuit Iacob. leg. qui fuit Eli.

Fo. 10. pag. 2. lin. a fine. 8. ex tribu Mathan. le. Nathan.

Ea. pag. li. a fine. 4. ex tribu Mathan. le. Nathan. bis.

Fo. xi. pa. 1. li. a fine. 3. Mathan. le. Nathan.

Eadem linea, anus, leg. auus.

Fo. fo. pag. 2. li. a fine. 13. manibus. leg. inanibus.

Ea. pa. li. a fine. 4. Mathan. leg. Nathan.

Fo. 12. pa. i. linea. 2. Mathan. leg. Nathan.

Ea. pag. li. 13. per Mathan. leg. Nathan.

Ea. pag. li. 19. ex Mathan. leg. & Nathan.

Pag. 2. li. a fine. 11. hud. leg. haud.

Fo. 13. pag. 2. lin. 7. per Mathan. leg. per Nathan.

Fo. 14. pag. 2. lin. i. nam. leg. num.

Ea. pag. linea a fine. 5. Eli Melech. leg. Elimelech.

Fo. 15. pag. 2. lin. 8. iudicis. lege indicis.

Fo. 17. pag. i. li. ante ſi. 8. qui deceſſerit, le. qui nō deceſſerit.

F iii

Fo. 25. pagl. 1. lin. 11. aborta. leg. oborta.
Fo. 27. pagl. 1. li. 19. subdens. leg. subdit.
Eo. pagl. 2. li. 18. sed quantum. lege scilicet quantum.
Fo. 28. pagl. 1. li. 18. pro ista. lege istum.
Ea. pagl. 1. li. 21. habet. lege habent.
Fo. 29. pagl. 1. lin. 7. sed. abundat.
Eodem. pagl. 2. line. 15. dignosci.
Fo. 30. pagl. 2. linea. 2. possunt. lege possint.
Eodem line. 10. Peligiani. Ibidem. referenda. sed prorsus.
Eadem pagl. a fine lin. 11. Quum igitur.
Fo. 31. pagl. 1. line. 13. Et adhærebit vxori suæ.
Eadem pagl. line. penultima a fine. est abundat.
Fo. 32. pagl. 2. line. a fine. 9. Propter.
Fo. 33. pagl. 2. lin. 10. adiecit his. Ea. lin. 17. & abundat.
Fo. 34. pagl. 2. lin. 9. a fine. potest Augustinum.
Fo. 36. pagl. 2. li. 13. habeatur. Fo. 37. pa. 2. li. vlti. seu le. ceu.
Fo. 38. pagl. 1. linea. 15. lege vero. vt sit nomen.
Fo. 39. pagl. 2. line. 16. de similibus. lege cum similibus.
Eadem pagl. lin. 20. Quia. lege Quod.

COMPLVTI APVD MI.

chaelem de Egula, mense Au-

gusto. Anno. 1530.

